

25. januar 2008

Kr. 25,-

73. årgang

ORGAN FOR MENTAL, SOSIAL OG ØKONOMISK NYORIENTERING

Nr. 1

VÅRT MÅL: Et fritt levende selvvirksomt samfunn
VÅR METODE: Selvkontroll og hensynsløs, men objektiv kritikk
VÅRT MIDDEL: Ny livsorientering bygget på Kristusimpulsen

MOTTO: Riv ned alle gjerder som skiller menneskene og hindrer dem fra å oppleve og erkjenne våre dype fellesinteresser innenfor vårt felles samfunn. Frem med helhetsfølelsen og totalitetsbevisstheten. Ned med partipolitikken og klassekampen. Frem med det frie levende selvvirksomme samfunn.

Ingeniør G. E. Bonde:

Forts. fra nr 11-2007

Bertram Dybwad Brochmann og hans livsverk

En innføring i vår tids nyorientering

Minneforedrag i Ingeniørenes Hus i Oslo 4. mars 1956

DEL 2

Jeg skal også nevne ganske kort Dybwad Brochmanns forhold til politikken. Der er forholdet det, at han fra begynnelsen så at veien egentlig ikke gikk gjennom politikken. Han var klar over at om enn hans program var å gå inn i den sterke hus, så gjaldt dette først og fremst åndsveiledningens institusjoner: Kirke, skole, vitenskap, og altså ikke partipolitikken. Men den sabotasje han var gjenstand for, det at han ikke fikk ørenslyd i den norske presse, ikke fikk talemulighet i den norske kringkasting, det overalt å bli stanset og tiet i hjel av den store mengde, det gjorde at han til slutt i 1933 som en demonstrasjon gikk med på at man skulle ta hans nye tanker, hans nye samfunnslære for gudsriket, ta den opp til prak-

tisk gjennomføring, for derved å vise at det nettopp i våre dager er praktisk. I Stortinget mente han å måtte bli hørt. I alle fall kunne stortingsstenografene og stortingstidende ikke sabotere ham.

På den bakgrunn forstår vi hvorfor Dybwad Brochmann kom inn i politikken. Men det var fra hans venners side kraftige advarsler om tingen og sterke påvisninger av faren ved å gå den vei. Saken er jo nemlig den, som Brochmann selv mange ganger selv framholdt, at den nye livserkjennelse, den gjelder ikke noe enkelt parti, den gjelder alle partier. Men skal vi gå inn i politikken så er vi etter gjeldende norsk lov, nødt til å stifte parti! Derved kommer vi til å omgi oss med et piggrådgerde, som i dette tilfellet ble kalt Samfunnspartiet. Og resultatet ble jo som vi alle vet, og som vi har opplevd til denne dag, at alle de øvrige partier reiste seg som en steil fjellvegg mot den nyeste erkjennelse som Dybwad Brochmann representerte. Og dette til tross for at Dybwad Brochmann til stortingsvalget begikk det kunststykke i 1936 å samle 45.000

stemmer om sitt partiprogram. Men dette med piggrådgerdet mot de andre partier, dette så Dybwad Brochmann, denne erfaring tok han opp i seg, fullt klar over at de advarende røster som hevdet at han ikke skulle gå inn i politikken, de hadde i og for seg rett. Men han så også at eksperimentet og demonstrasjonen hadde hatt sin betydning for nyorienteringen fordi aksjonen hadde vakt oppmerksomhet for de nye tanker og ideer ute blant menneskene. Og fordi han hadde klarlagt for dem som han betraktet som sine venner og framtidige medarbeidere den praktiske gjennomføring av Kristi tanker i moderne form.

*

Om Dybwad Brochmanns forhold til vitenskapen, kan det være meget å si. Jeg skal bare kort nevne at når han hele tiden sto i sterk opposisjon til vår nåværende vitenskap, så var det fordi han mente at vitenskapen ikke skapte sammenheng i livet. Vitenskapen i dag representerte bare den analytiske vitenskap

som delte all ting opp, uten å se det hele i sammenheng. De ville ikke se sammenhengen, de ville ikke høre på Dybwad Brochmanns påvisninger av nødvendigheten av syntesen. De ville heller ikke høre på hans påvisninger av at materialisme er skjebnesvanger og at det er noe som heter åndsliv; at menneskene er åndsvesener, og at de på det området har sitt særpreg, og at vi må regne med det som heter ånd. Vi må regne med at tildragelsene i åndens rike, de er like lovmessig bundet som det vi kan kalle naturens rike. Naturens lov gjelder i åndens verden. Den gamle maksime som han gjentagende framholdt for vitenskapen, den ville vitenskapen ikke høre på.

Og så førte det til det resultat at Dybwad Brochmann ble stadig hardere, vi kan nesten si brutal, i sitt angrep på vitenskapsmennene, som gjennom årene bare hadde avvist alle hans høflige appeller. Han kunne simpelthen ikke oppnå å få en vitenskapsmanns øre. Kanskje var det fordi han til slutt brukte de sterke ord. «Han fornærmer oss, jo», sier de. Jeg har eksempler på

professorer her i vårt land som skulle være meget velvillig stemt overfor ham, men de har følt seg fornærmet, de har ikke tålt at Dybwad Brochmann på samme måte som Kristus, leste dem teksten og snakket åpent ut.

*

Jeg vil også nevne hans forhold til mystisismen, gnostisismen og antroposofien. Det er nødvendig og riktig at vi prøver å se sammenhengen her.

Hva er det som er et særkjennet for antroposofene i våre dager og saduseerne og mystikerne på Kristi tid? Hva er det som gjorde at Kristus opptrådte med «knyttneve» mot «den rev Herodes» som representerte mystikerne i de dager? Det bunnet i at mystikerne og de nåværende antroposofene, de er esoterikere, de sier det er mye mystisk til i verden og menneskelivet, i samfunnslivet, og i det universelle liv i det hele tatt. Den store

■ forts. side 10

Jan Bojer Vindheim:

Ansar al islam og kurdisk islamisme

(hentet fra <http://www.vindheim.net>)

Denne artikkelen tar for seg samspillet mellom religion og politikk i de kurdiske områdene av Irak. Spesielt tar den for seg hvordan den islamistiske grupperinga Ansar al-Islam i siste halvdel av 1990-åra fant seg et fysisk, ideologisk og åndelig rom i det kurdiske selvstyreområdet.

**DEL 1
(DEL 2 i nr. 2-2008)**

Kurderne i Irak og deres religiøse sammensetning.

De nåværende landegrensene i Midtøsten ble trukket opp etter første verdenskrig gjennom en avtale mellom de seirende maktene, først og fremst England og Frankrike. Områder erobret fra det osmanske imperiet ble fordelt på flere stater.

Løfter til de kurdiske folkegruppene om en egen stat ble ikke respektert, i stedet ble områdene med kurdisk flertall delt mellom de nye statene Syria, Irak og Tyrkia. Også Iran, hvis grenser ikke ble endret, hadde og har et betydelig kurdisk mindretall. Den største kurdiske befolkningen finnes i Tyrkia, mens den største andelen kurderne i forhold til befolkningen som helhet er i Irak, der kurderne utgjør ca 20% av folketallet. (Yildiz 2004: 9)

Både i Tyrkia, Irak og Iran har kurdiske nasjonalister drevet geriljakrig mot de sentrale myndighetene mer eller mindre kontinuerlig siden slutten av første verdenskrig. De kurdiske geriljasoldatene, peshmerga, er kjent som seige og nådeløse krigere både overfor utenforstående og overfor rivaliserende peshmergas. (se f.eks. Ghareeb 1981: s. 3 ff.)

I de kurdiske områdene av Irak bor det anslagsvis 4 millioner mennesker. Flertallet av disse er sunni-muslimer, men det er også en sjittisk minoritet blant irakiske kurderne. De lokale variantene av sunni-islam er sterkt preget av to store sufiordeener, det er Naqshbandi-sufiene i de nordvestlige områdene mot Syria og Tyrkia, og Qadiri-sufiene i de østlige grenseområdene mot Iran. Sufistenes tolerante praksis har bidratt til å opprettholde en betydelig grad av religiøs mangfold i området (Shourush 2002b: 115 ff.).

I tillegg til Islam, ofte også som innslag i muslimsk praksis, finnes det i de kurdiske fjellområdene sterke understrømninger av eldre religioner. Disse tradisjonene, som til en viss grad er avledet av den gamle zoroastriske religionen, har nedfelt seg i egne religiøse grupperinger som Yezidi og Haqqah. Det

finnes også kristne grupper som tilhører den assyriske kirke eller andre orientalske kirkesamfunn. Dessuten er det et lite antall kurdisktalende jøder, hvorav de fleste har slektninger i Israel. (Shourush 2002b: 127 ff., Kreyenbroek 1996)

Grunnet det ekstremt oppdelte fjellandskapet har de ulike landsbyene kunnet bevare hvert sitt religiøse og kulturelle særpreg. Den geografiske oppsplittingen har bidratt til kurdernes sterke klansbånd og til blodige konflikter mellom ulike klaner og grupper av klaner. Hver landsby domineres ofte av En religiøs retning, slik at flertallet av innbyggerne kan være sunni eller sjia, Yezidi eller Haqqah, eller kanskje tilhengere av en spesiell sufi-sjeik (Kreyenbroek 1996: 94, 104/105).

Kurdisk nasjonalisme i Irak
Den kurdiske nasjonalismen som vokste fram fra sist på atten-

hundretallet hadde i hovedsak et klart verdslig preg, og de skiftende irakiske regjeringers bruk av religiøs propaganda i kampen mot kurdisk nasjonalisme har styrket denne tendensen i irakisk Kurdistan. En annen faktor som har bidratt til dette sekulære preget er de marxistiske tendensene blant kurdiske intellektuelle. Tilsammen har disse to elementene skapt en sterk motstand mot islamisme i de kurdiske områdene av Nordirak. De ulike regjeringene i Bagdad har derfor kunnet hisse til kamp mot 'gudløse kurdere' når det har passet slik (Hakim 2002: 50).

I forhold til situasjonen i nabolandene har kurderne i Irak hatt stor frihet til å dyrke og utvikle sin egen kultur. I 1918 ble det innført undervisning på kurdisk, og et kurdisk skriftspråk skrevet med det

■ forts. side 10

Samfunnsliv

Grunnlagt 1931

Sosialpsykologisk avis
Organ for folkebevegelsen
for ny livsorientering
(Tidligere Samfundspartiet)

Bertram Dybwad Brochmann
grunnlegger

Dag Ove Johansen
8200 Fauske
tlf. 756 42 754

E-post: dagoj@online.no
redaktør

Anders Ryste
disponent og hjelperedaktør
6150 Ørsta

Med i redaksjonen

Astrid Strømme
Indre Sædal 16, 5098 Bergen
Tlf. 555 90 982 (mor'gon/kveld)

Aase Brenne
Utløbakken 43
5260 Indre Arna

Ved innbetalinger benyttes
NB! Postgironr.: 0532.08.40645

Internett: www.samfunnsliv.no

Et barn er drept i Betlehem

Postet av: thedad, 28. desember 2007

Vi går inn i det nye året med en dyster statistikk fra Midt-Østen: De sju siste årene er det drept nesten ti ganger så mange palestinere som israelere i kampen om Det Hellige Land.

Det er statistikk fra den israelske menneskerettighetsorganisasjonen B'Tselem som viser de dystre tallene: Siden september 2000 er det drept 4.269 palestinere av israelske sikkerhetsstyrker. I samme perioden er 460 israelere (sivile og militære) drept av palestinere.

Dette skjer under full støtte fra den norske kristenfundamentalistiske høyresiden. Norske "israelsvenner" skriker stadig opp om "muslimsk" og "arabisk" terror mot israelerne. De tørre tallene viser imidlertid at det er israelerne, verdens største militærmakt målt etter folketallet, som står tilbake med de blodigste hendene. Statistikken er tilgjengelig for alle som gidder å lete, men når hørte du sist en kristenfundamentalist fordømme drap på en araber?

Samtidig er israelske myndigheter nå i ferd med å fullføre byggingen av den 700 kilometer lange "sikkerhetsbarrieren" som skal skille palestinske og israelske områder. Ikke for å hindre israelere i å begå nye overgrep mot palestinerne, men for å stoppe "terroranslag" fra palestinsk side. Resultatet er at tusenvis av palestinere får sin bevegelsesfrihet dramatisk redusert, fordi barrieren ikke tar hensyn til den grønne linjen (1949-grensen), men går tvers over bosettinger, olivenlunder og jordbruksland. "Israeli authorities have turned Palestinian freedom of movement from a fundamental human right into a privilege that Israel grants or withholds as it deems fit" som B'Tselem skriver på sine nettsider.

Det er vel nesten unødvendig å påpeke at norske israel-supportere og kristenfundamentalister også har vært ivrige tilhengere av dette "sikkerhetstiltaket". Ironisk nok later de samme fundamentalistene til å overse at israels apartheid-politikk mot palestinerne også er i ferd med å ødelegge en av de viktigste byene for den kristne religionen: Betlehem, stedet der Jesus i følge legendene ble født. De kristne palestinere, som alltid har utgjort et stort innslag av befolkningen, orker ikke mer, og forlater byen.

Tilbake står arnestedet for kristendommen, overlatt til en muslimsk befolkning som blir stadig mer hatefullt innstilt til de israelske undertrykkerne, og stadig mer vennlig innstilt til en radikal, jødefiendtlig og politisert islam. Man kan undres over om andre verdensreligioner hadde tillatt det samme for sine hellige byer. Men for de kristne er åpenbart trangen til å undertrykke arabere og islam, større enn behovet for å kjempe for menneskerettigheter og fred for alle i Jesu fødeby.

Jødefolket venter fortsatt på sin Messias. Vi får håpe han ikke blir født i Betlehem i disse tider; da ender han sannsynligvis sine dager lenge før han får blitt den frelseren som de gammeltestamentlige profetiene har forutsagt. Hvis han overhodet slipper gjennom sikkerhetsbarrieren, da.

DOJs kommentar: I jakten på Hamas-tilhengere som har skutt hjemmelagde Kazam-raketter mot Israel, har nå israelske myndigheter stengt hele Gaza. Den er blitt en mørklagt ghetto uten strøm og drivstoff. Israel straffer kollektivt, noe som FN reagerer sterkt på. I de 6-7 årene siden den siste Intifadaen startet, er 12 israelere blitt drept. Samtidig er 800 palestinere i Gaza blitt likvidert drept. Halvparten av dem er sivile, ifølge den israelske avisen Haaretz.

KUNSTEN Å LESE BIBELEN ER VRANGLÆRE

Etter bare å ha lest forordet til "Kunsten å lese Bibelen" kom denne meldingen på epost til redaktøren av Samfunnsliv fra en som nettopp hadde mottatt boken etter bestilling:

Boken er sendt deg i retur, jeg trodde jo at det var en kristen bok. Men da jeg så i forordet at Jesu legemlige gjenkomst ble fornektet, forstod jeg med en gang at dette var vranglære. Jeg ber deg om å avslutte dette bokprosjektet for din egen sjels skyld

O. R.

Etter en del eposter frem og tilbake der jeg bl.a. sa jeg ville returnere boken til ham slik at han evt. kunne gi den bort til andre, kom følgende kommentarer:

Det er bortkastet å sende boken i retur, jeg kommer til å kaste den. Men du kan ringe meg (51.....) dersom du har behov for det. Jeg forstår ikke hvorfor du nevner Nikea i 325, det er i Bibelen jeg har lest at Jesus kommer legemlig igjen.

O. R.

Dersom det er betalingen du tenker på siden du vil sende den i retur til meg utansett, skal jeg selvsagt betale for boken siden jeg har bestilt den. Men jeg tror jeg har giroen ved boken, så du får sende meg et kontonr. på mail for innbetaling. Men boken kommer til å gå rett i søppelet, siden den er en vrangtolking av Bibelen.

O. R.

For fundamentalistene står verden stille og er ferdigskapt. Å vandre i sannhet er et ukjent begrep.

DOJ

Kronerullingen fortsetter

Flere har gitt ekstra beløp i forbindelse med kjøp av KUNSTEN Å LESE BIBELEN. Disse er kommet i tillegg til de som sto nevnt i nr. 11-2007.

Vi retter en stor takk til disse abonnentene!

AJW 200,-
AMB-N 100,-
AR 100,-
NN 77,-
SHL 377,-
TT 127,-
IBL 44,-
TLT 7,-
IB 77,-
RF 77,-
OD 27,-
BOO 631,-
GJ 500,-
NN 77,-

Takk for alle bidrag

AS DOJ AR

LEDER -

Kautokeino- opprøret

Etter filmpremieren på Nils Gaups nye same-epos, uttalte en prest som hadde sett filmen, at kirken måtte ta et klart ansvar for det som skjedde i Kautokeino i 1852.

I stedet for å roe ned gemyttene i denne mangeårige konflikten mellom myndigheter og folk i Kautokeino, førte sogneprest Stockfleth inn gripen til at frontene ble enda skarpere. Stockfleth tålte ikke den kristne vekkelsen blant samene som hadde utgått fra Læstadius. Læstadius forbannet alkoholen og mente den førte til forderv for kropp og sjel. Handelsmann Ruths nidkjære salg av brennevin førte til mye elendighet blant folk. Og han fikk støtte fra andre myndighetspersoner i Kautokeino, lensmann Bucht (som endatil var svensk) og presten Stockfleth, som hadde egeninteresser i at brennevinssalget skulle fortsette som før. For Ruths og Buchts vedkommende, endte det med døden. Det samme for to av de mest aktive av de opprørske samene, Aslak Hætta og Mons Somby. I tillegg fikk flere av de samiske opprørerne lange fengselsstraffer i tukthus.

Gjennom århundrene har Paulus blitt brukt til å holde folk nede fordi han uttalte at øvrigheten er innsatt av Gud og må dermed lystres i ett og alt. Noe opprør mot statsansatte lensmenn og prester eller andre myndighetspersoner måtte overhodet ikke forekomme.

Det var klart at myndighetene måtte slå hardt ned på det som skjedde i Kautokeino hvis de skulle stå til troende i fremtiden. Og for første gang i historien hadde samefolket yppet seg mot myndighetenes behandling av dem – en behandling som gjennom lange tid hadde vært nedlatende og ovenifra-og-ned (fra Gud og ned til syndige, små lapper med sin reinflokk – naturmennesker som skulle siviliseres).

De første misjonærer som ankom Finnmark anså lappene, som de ble kalt den gang, for Djevelens folk. Historikeren Steens beskriver i detalj hva myndighetenes makt var i stand til å gjøre blant Finnmarks urbefolkning. Dette likner på det samme som skjedde i Nord-Amerika og andre steder med urbefolkning når den hvite mann dukket opp og tok seg til rette som om han skulle være skapningens herre. Ingen fikk beholde sine samiske navn, men måtte bruke navn fra Bibelen som de fikk etter dåp og velsignelse. Norske myndigheter ba folk sørfra om å slå seg ned i Finnmark for å demme opp mot de uansvarlige og tyvaktige lapper som ingen kunne stole på. I og med at reinfolket fartet over flere landegrenser, ble de ansett for ikke å være til å stole på. Dermed ble folk fra Østerdalen og Gudbrandsdalen hentet for å slå seg ned f. eks. i Pasvikdalen på grensen mot Russland. I myndighetenes øyne kunne man mistenke lappene for å samarbeide med "fienden" i øst, den russiske bjørn.

Og slik gikk no dagan, som de sier lakonisk nordpå.

Det er på tide at Kautokeino-opprøret kommer frem i historiens lys. Sannheten frigjør, heter det.

□ DOJ

Andersens appell

Thorbjørn Andersen har i flere gode innlegg vist at han er blant dem som kan formulere vesentlige synspunkter – i korthet. Slik også i Samfunnsliv nr. 8-2007 hvor han i "Etter valget – hva nå?" med få ord påviser at "politikere manipulerer borgerne trill rundt i årevis –" ved "i demokratiets navn, å la dem oppleve en indre oppløsning og et ytre press", av "et SYSTEM som er alt annet enn demokrati". (Sitat "2": "Fra Andersens andre korte og gode innlegg i samme nr.: "I demokratiets navn".)

I førstnevnte oppfordrer han bl.a. til at "flere bør komme med fakta i en folkeopplysningskampanje" m.m.. Andersens appellerende oppfordring til ansvarsbevisste skribenter, om nevnte, bør mottas med entusiasme i enhver samfunnsbevisst person.

Samtidig viser innlegget en kledelig men ufortjent beskjedenhet når han så å si forbigår seg selv i taushet. Thorbjørn Andersen fortjener ikke å "stille sitt lys under en skjepp". Flere velskrevne bidrag viser at han selv er blant dem som kunne forventes å skrive et eller flere av de beste bidrag til belysning av hans foreslåtte emne. – Så kort at det blir lest, og så godt at det bør leses av flest mulig mennesker.

SOH

Redaktører 2008

JANUAR: Dag Ove Johansen
FEBRUAR: Astrid Strømme
MARS: Dag Ove Johansen
APRIL: Astrid Strømme

MAI: Dag Ove Johansen
JUNI: Astrid Strømme
AUGUST: Dag Ove Johansen
SEPTEMBER: Astrid Strømme
OKTOBER: Dag Ove Johansen
NOVEMBER: Astrid Strømme
DESEMBER: Dag Ove Johansen

«Vi befinner os i den nye hellige krig»

Den storsælgende svenske forfatter JAN GUILLOU er aktuell med filmatiseringen af sin trilogi om tempelridder Arn. Filmen skal ses med Vestens nye korstog mod islam samt Pia Kjærsgaards intolerance i baghovedet, siger forfatteren.

Af Mads Kastrup

Berlingske Tidende

Lørdag den 12. januar 2008,

Han sidder dér og smiler. Meget Jan Guillou. Det vil sige med en selvsikkerhed, som ved han allerede på forhånd, hvad man spørger om. Hvorfor han allerede på vej til København i flyet fra Stockholm har besluttet sig for svarene.

Der er altid noget specielt ved at interviewe Jan Guillou. En forfatter, der interviewes ofte, og som sørger for at leve op til forventningen om, at han mener noget markant, måske endda noget kontroversielt eller som mindstemål udøver en vis kritik af regeringen, diverse vestlige stater, religion i almindelighed samt krig og fred.

»Vi skal bruge historien i denne film til at tænke. Hvad ligner vor tid, og hvad gør ikke,« siger han – næsten inden man overhovedet har spurgt.

Den supersælgende svenske forfatters middelalderepos om tempelridderen Arn har haft film-premiere. »En udmærket film,« mener Guillou, der dog savner sin romantrilogis politiske og historiske spil.

»Men det politiske og samfundsanliggende er det første, der stryges, når der laves film. Sådan er det. Jeg har vænnet mig til det. En Hamilton-historie begynder med 20 siders action, så kommer der 250 siders politisk snak, så kommer der 250 siders politisk snak igen og så action til sidst. Når den filmatiseres, smides alle de dér 250 sider ud, og så har man tyve minutters film, og så finder man på noget andet til at fylde resten af halvanden time ud med,« siger forfatteren.

Men hvad synes du selv ligner vor tid i filmen om Arn?

»Det skal jeg jo ikke svare på.«

Jeg har set dig citeret for, at »filmen vender sig mod Pia Kjærsgaard.«

»Ja, det er rigtigt. Det handler jo blandt andet om ridder Arns møde med den mest respekterede muslimske leder i verdenshistorien, Saladin. Et møde ved hvilket han opdager, at han og Saladin er samme slags menneske, at han står over for et menneske og en kultur som endda kan være den kristne overlegen. Og det er det, Arn og korstogsridderen tager med sig fra det hellige land.«

Så idealerne fra riddertiden er i virkeligheden muslimske, fordi islam var bedre?

»Ja, islam var bedre. De kom tilbage som meget mere kultiverede mennesker. Og jeg kan forsikre, at

både Saladin og Arn i dag vil være modstandere af Pia Kjærsgaard.«

Håber du danskerne går ind og ser filmen eller læser dine bøger og konkluderer, at Pia Kjærsgaard tager fejl, når det gælder islam?

»Man kan ikke have politiske forventninger med en film på samme måde som med en roman. Politiske aspekter er altid uhørt vanskelige at overføre fra bøger til film, uden at det bliver åbenbart propagandistisk og dermed ikke fungerer. Filmen kan give en følelsesmæssig anelse af disse ting. Eksempelvis af at ridderne kom mere tolerante hjem fra Det Hellige Land, end da de red ud.«

Men hvis vi taler tolerance, hævder mange for tiden, at vi i Europa ikke bestiller andet end at være tolerante over for islam.

»Ja, det er bare ikke sandt. Vi befinner os i den indledende fase til en ny hellig krig. Og den begynder med dæmonisering af fjenden. I år 1097 prædikede man i hver eneste europæiske kirke om den modbydelige, dyriske saracenske fjende med horn i panden og hale, og som ville krænke det allerhelligste i vores kultur. Det tog et stykke tid for korsfarerne at opdage en række ting. Heriblandt at denne krig er et håbløst projekt, der kan fortsætte i en evighed.«

Skal vi i dag være tolerante oven på 11. september, Madrid og London oven på dødsdommen over Salman Rushdie, mordet på Theo van Gogh og dødsstruser mod karikaturtegnere?

»Man skal ikke være tolerant over for forbrydelse. Det siger sig selv. Det er vi ikke, og det skal vi heller ikke være. Og det er ligegyldigt, om kriminaliteten begås af Jens Jensen eller Muhammed Ali. Forbrydelse er forbrydelse. Det har vi love imod.«

Men opstår det ikke netop, fordi islam i dag som kultur er sakkert flere kulturårhundreder bagud i forhold til Vesten og ikke har været i stand til at lægge det lovreligiøse fra sig?

»Nej, det er Saudi-Arabien, der er hele problemet. Saudi-Arabien repræsenterer den værste udgave af islam i hele religionens historie: Udsprunget af den wahhabistiske sekt i 1700-tallet. Den er grundlaget for al kulturfundamentalistisk islamistisk virke. Her betyder jihad (hellig krig, red.), at alle, der ikke er rettroende - jøder, kristne, shiaer og så videre skal dræbes. Det er wahhabisterne, der dyrker dogmer om, at kvinder skal være tildækkede, ikke må køre bil og så videre. Det er også dem, der finansierer al terrorisme fra al-Qaeda over Taleban til Hamas. Det er Saudi-Arabien, der er fjenden. Skal Vesten angribe noget som helst i kampen mod terror, er det Saudi-Arabien. I stedet står man med soldater i Afghanistan og Irak.«

Men du siger, at muslimer og islam er ofre, kristne og Vesten med USA i spidsen er derimod bøddler.

»Jamen, hør lige, det var altså os, der begyndte det her. Efter Sovjetunionens, efter kommunismens fald havde vi i Vesten brug for en ny fjende, og den fandt man, før den fandt os. Og ja, der findes islamistiske terrorister. Men det er ikke nogen katastrofe for Vesten. Det er ikke et fænomen, der vil være i

stand til at udgøre så stor en trussel, at det for alvor kan sætte vore demokratier over styr. Det er kun os selv, der kan det. Og det netop, hvad vi er i færd med, når vi ser alle muslimer som mulige terrorister. Danmark har fået islam og terrorisme på hjernen.«

I samme avis som dette interview står en kronik af Pia Kjærsgaard, hvor hun skriver: »I dag er kunstens største dogme angsten for islam«. Er det sandt?

»Nej. Kunsten i Europa har ganske rigtigt et stort problem, men det handler om at ytre sig kvalificeret i et samfund, hvor kunst er en vare. Hvor kommer succes af, hvilke ytringer der kommer. Efter karikaturtegningerne har vi tværtimod fået dogmet om, at ytringsfrihedens grænser kun kan testes ved at udfordre islam. Det hedder sig, at en modig kunstner er den, der tør ytre noget kontroversielt om muslimer eller islam. Det er ikke bare tåbeligt. Det er også det rene hykleri.«

Men vi har jo ingen problemer med at latterliggøre eller lave grovkornet satire om Jesus og den kristne Gud. Det er nærmest bare en smule trættekært, når nogen gør det.

»Hvis vi siger, hensigten er at provokere, så kan vi lege, at der udskrives en satiretegner-konkurrence i Jyllands-Posten. Motivet skal være: Jesus Kristus voldtages forfra af George Bush og bagfra af Anders Fogh Rasmussen. Den, der kan tegne den bedste og sjoveste udgave af dette motiv, vinder konkurrencen. Herefter bliver den danske kirke vanvittig. Det ville være at teste ytringsfriheden i Danmark, modsat at teste én af de svageste grupper.«

Du taler om voldtægt af Jesus, udført af statsledere. Den værste muhammedtegnelse var med en bombe i turbanen ...

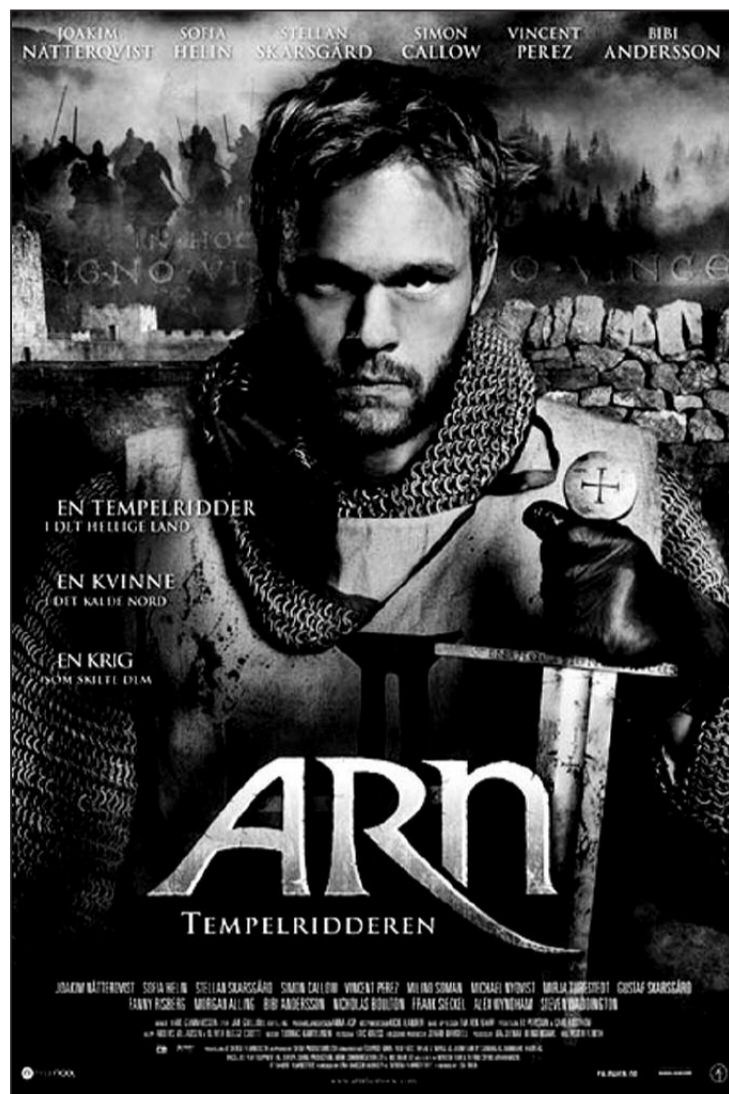
»Men det er vel også noget af det værste, man kan påstå om en tro, at det er en terroristisk religion. Skulle man ikke for en gang skyld teste kristnes tolerance. Det er bare det, jeg siger.«

Hvis du i civilisationernes sammenstød blev tvunget til at vælge side, ville du så vælge Vesten uden at tøve?

»Jamen, vort eget system er det bedste. Ingen tvivl om det. Den wahhabistiske samfundsform er jo eksempelvis det rene galskab. Det siger sig selv. Jeg siger blot, at der mangler tolerance hos os over for de moderate muslimer, som udgør langt størstedelen af muslimer i eksempelvis Danmark.«

Hvis de fleste muslimer er moderate, hvorfor hører vi dem så ikke protestere vildt imod, at der udøves vold og terror i deres religions navn?

»Fra et muslimsk standpunkt er det svært at forsvare hele islam, fordi den differentierer sig, som den gør. Man kan forsvare sin egen version. En anden og meget vigtig grund er, at det for muslimer må føles som omvendt bevisbyrde, når man afkræver dem at godtgøre, at de ikke er voldelige fundamentalister. Det kan vel føles lidt latterligt at begynde at skrive læserbrev til avisen om, at man selv er en god muslim, der ikke tror på de her galninge fra den Saudi-finansierede moské, der taler med had mod Ves-

ten. Det må føles som at skulle bevise sin uskyld.«

Hvordan ville Arn se ud i dag? Hvor findes ridder Arn i dagens svenske eller danske samfund?

»Han bør findes i det diplomatiske system i FN. Han vil være udstyret med en attachémappe fyldt med fakta og ikke et sværd. For vi kan ikke bekriige os, vi kan ikke bombe os til forståelse og fred. Hans slagmark bør være De Forenede Nationer. I så fald vil han ikke angribe Saudi-Arabien, den eneste krig jeg kan anbefale bliver ført mod muslimer. Han vil udelukkende søge freden.«

Når det i Danmark påstås, at forfattere ytrer sig for lidt om eksempelvis islam og muslimer, er det ikke Guillou, der tales om. Han ved det udmærket selv. Den svenske forfatter er let overbærende, når talen falder på kravet til kunsten og kunstnerne om at sige fra over for

totalitarismen i islam. Det er »bare Danmark«. Det er »dansk kulturdebat, som kun danskere kan tage alvorligt«. Eller som han siger til Berlingske Søndag: »Set udefra kan enhver konkludere, at det ikke er danskerne, der skal være bange for muslimerne, det er omvendt. Men det kan Kjærsgaard og mange danske kulturdebattører ikke se. Der er alt for snævert, hvor de står, til at opdage det.«

Jan Guillou smiler sit »den sætning placerer du nok markant i interviewet« -smil, mens han siger det. Når det i Danmark påstås, at forfatteren ytrer sig for lidt om eksempelvis islam og muslimer, er det som sagt ikke Guillou, der tales om. Af to grunde. Han ytrer sig gerne og ufortrødent herom. Og han siger det modsatte af det, der sigtes til.

Nyttårstanker

Nytt år er alltid tid for ettertanker og refleksjoner. Også for politikere. Ja, kanskje spesielt for dem. Hvorfor?

MED UTGANGSPUNKT i Grunnloven - og dens intensjoner - bør det være liten tvil.

HVA MENER forresten politikerne selv - og de som har valgt politikerne - mon tro? Det kan det være interessant å få et svar på. Men, kommer det noe svar? Tvilosomt - etter hva som i lang tid har foregått.

TIDEN fremover må derfor brukes av flest mulig til ytterligere folkeopplysning omkring det som ligger til grunn for uføret. Skal en fornuftig løsning bli resultatet - ser jeg ingen grunn til å skjule selve årsakskomplekset. Galskapen - er kanskje et mer dekkende ord.

Thorbjørn Andersen,
Halden.

Hamsun og Langfeldt

Den retspsykiatriske erklæring om KNUT HAMSUN

Hr. dr. med. Gabriel Langfeldt!

Den, som skriver disse linjer, er omtrent Deres jevnaldrende og sagkyndig på alle psykologiske områder, bl.a. uddannet ved hjælp af Deres afdøde kollega **Johs. Ir-gens Strømme**, som i en del år var overlæge på et norsk sindssygeasyl, og som – lige om De – var specialist i psykiatri og neurologi, som bekendt var han den, der indførte psykoanalysen i norden, dog med omfattende hensyntagen til den tysk-schweiziske psykiater **Eugen Bleuler** – og som blev så berømt, at hans retning ud over jorden blev kaldt "Die Richtung Strømme". Ja, undskyld – det vidste De selvfølgelig i forvejen, men hermed er præsentationen altså i orden.

I det følgende vil jeg tale lidt nærmere om Deres bog "Den retspsykiatriske erklæring om KNUT HAMSUN", og jeg vil i så vidt udstrækning som mulig holde alle rent subjektive synspunkter ude og udelukkende holde mig til det saglige.

De skriver på Deres bogs side 8: "Noen tilbad ham med en beundring, som intet landssvik kunne forandre, **mens langt flere fordømte ham desto hardere, fordi han var den, han var, og fordi nettop dette gjorde ham til en for vort land så skadelig og farlig personlighed under okkupationen.**" (Fremh. af V.G.)

Det, som jeg her har understreget må jeg stemple som **usandhed**. Jeg holdt i Norge i marts – april 1949 over 20 psykologisk-videnskabelige foredrag, deraf tre i Oslo, og jeg gik angrebsvis til værks over for de norske autoriteter og omtalte bl.a. "den skandaløse og umenneskelige måde, som de norske juridiske og psykiatriske ledere optrådte på over for Knut Hamsun." Skønt mine tilhørere var fra alle samfundslag, var man alle steder enig med mig i min vurdering af Knut Hamsun og hans modstandere. På grundlag af denne kendsgerning må jeg altså fastslå, at De i det foran citerede taler **usandhed**, med mindre De mener, at de få tusinde af had- og hævnerrige, som selvfølgelig fandtes i Norge, skal kaldes "langt flere". Mener De, at Norge efter besættelsens ophør var så kvalitativt ringe, at de had- og hævnerrige var i flertal?

Nå, men vi går videre med Deres bog. Er De ikke klar over, at denne bog havde været komplet værdiløs, hvis ikke Knut Hamsuns svar havde været med i den? På Deres korte, og ikke netop af åndfuldhed, prægede spørgsmål, giver Hamsun jo hver gang meget levende og interessante svar – også den gang, da De kommanderede ham op til forhør, før han end nu havde fået sine bukser på. At dette virkelig er sket, er jo **vidnefast!**

Et sted i Deres bog harcellerer De over et af Hamsuns svar. De spørger: "Hvad forskel er der på et barn og en dværg?" Hamsun svarer: "Alderen". Dette svar tillader De Dem at gøre grin med, men når De

bruger ordet **barn**, har De dog vel tænkt på et individ i barnealderen, altså et individ på en 4 – 5 år – og når De bruger prædikatet **dværg**, har De vel tænkt på et individ i voksenalderen, ellers bliver der jo ingen mening i Deres spørgsmål. Når Hamsun derfor svarer: "Alderen", er hans svar **100% rigtigt**. Men ikke desto mindre noterer den alme mægtige professor på VINDEREN svaret på Hamsuns **negativside**. Så vidt jeg kan se, har De her gjort Dem en lille smule til grin.

For øvrigt fremgår det jo at **Thor-kild Hansens**, til nobelprisen værdige biografi, at de fleste af de spørgsmål, De stiller observanden, har han forud i anden sammenhæng besvaret, endda temmelig grundigt. Hvorfor forlangte De ikke dette materiale, hvori Hamsuns svar allerede var givet, udleveret? Hvis De havde gjort det, kunne De jo på VINDEREN have gjort tilfældet Hamsun færdig på en halv snes dage.

Med den magt og myndighed, De var i besiddelse af, var et ord fra Dem jo nok til, at De havde fået dette materiale – eller en kopi af det – stillet til rådighed. Hvorfor undlod De at få dette materiale udleveret? De havde jo fået det, for myndighederne dansede jo da omgående efter Deres pibe, da De forlangte fru **Marie Hamsun** du fra kvindefengselet i Arendal, for at få hende til at stå til Deres psykiatriske rådighed.

De er vel endnu i stand til at huske, at Marie Hamsun spurgte Dem, om hun kunne betragte det, hun betroede Dem, som **konfidentielt**, og at De svarede, at kun De selv og rigsadvokaten ville få adgang til disse intime betroelser. I den anledning vil jeg gerne vide, om De allerede på dette tidspunkt var klar over, at andre end rigsadvokaten og De selv ville få adgang til dette dokument? Hvis dette var tilfældet – og således ser det i hvert fald ud – så vil jeg på godt og letforståeligt dansk tillade mig at kalde Dem for – nej, jeg udelader udtrykket, da det jo af dansk ret ville blive karakteriseret som **en uamindelig grov verbal injuri**. Jeg har imidlertid den tiltro til Dem, at De selv kan finde det til tilfældet rammende udtryk!

Jeg ved godt, at De allerede har gjort gældende, at De jo ikke var herre over, i hvis hænder Marie Hamsuns betroelser faldt, og det tror jeg, De har ret i, for ALMÆGTIG var De jo kun på sindssygeanstalten VINDEREN, hvor De på en, for mig at se, udnyttede denne almagt på en utiltalende måde.

Tror De imidlertid, at fru Hamsun, som på trods af en slem meningsfejltagelse, dog var et fint menneske, ville have betroet Dem noget som helst, hvis hun ikke havde troet Dem på Deres ord om, at betroelserne var **konfidentielle**? Vær så venligt at svare i det mindste Dem selv ærligt på dette spørgsmål!

Nuvel – meget af det øvrige, som står i Deres bog, finder vi jo i Thor-kild Hansens udførlige og omfattende bog, men i dette værk i en levende kunstnerisk form. Kun i enkelte, ret ligegyldige tilfælde, har de **kilder**, han har henvendt sig til, vil givet mangelfulde eller fejlagtige oplysninger. Det bør selvfølgelig, hvor det berører Deres felt, komme Dem til gode, men man skal i disse tilfælde ikke slå ned på forfatteren, men på **kilderne**.

Jeg må i det følgende hefte mig ved et forsøg, som De gør på at forplumre hele sagen ved at udtale Dem om betydningen af ordet **varig** i konklusionen om "**de varigt svækkede sjælsevner**", som De tilføjede Hamsun. Det er nemlig læseren og forskeren komplet ligegyldigt, at De henviser til en paragraf i straffeloven – den svinagtige lov, som man i Norge gav med tilbagevirkende kraft (ja, sideordnet dansk eksempel gives desværre, men ikke med så rovgriske klør). En psykiatriske erklæring angående en observand skal selvfølgelig udelukkende bygges på psykiaterens samtaler og omgang med observanden.

Det er derimod af afgørende betydning, hvad filologerne mener at adjektivet **varig** betyder, og jeg har af den grund fundet det til **varig** svarende ord på omkring ti sprog, og det viser sig, at sprogforskerne er enige om, at varig kan have følgende tre betydninger: 1) kortvarig – 2) langvarig – 3) livsvarig.

Vil De ikke, ærede hr. professor, give de norske og danske interesserede klar besked på, hvilken af de tre betydninger De lægger ind i prædikatet VARIG!

Forsøgsvis skal jeg prøve på at give et enkelt svar for Dem! Hvis Knut Hamsun havde været så venlig at lægge sig til at dø, mens han var på VINDEREN, havde De jo kun behøvet at skrive en dødsattest, og den tror jeg De nemt kunne have klaret, oven i købet til rigsadvokatens store tilfredshed – og så havde "varigt svækkede sjælsevner" jo betydet **livsvarige**.

Desværre hindrede Hamsuns gode ven **Chr. Gierløff** jo denne af mange ønskede udgang på observationen, og for den handling vil Gierløff for bestandigt blive husket.

Hr. professor! På side 9 i deres bog søger De at give en forklaring på, hvad vi skal lægge ind i ordet **sjælsevner**, idet De siger at de fleste sætter dette i relation til **intellektet**, men at man må lægge lige så stor vægt på det **følelsesmæssige**. Heri er jeg enig med Dem, thi af de tusinder, jeg har været i personlig psykologisk kontakt med, har mindst de 75 % været fyldt af blende følelsesmæssigt delirium, af personerne selv selvfølgelig kaldt sund fornuft og forstand.

Men De fremhæver jo selv i Deres bog, at Hamsuns følelsesliv var

stærk, hvad det for øvrigt altid vil være hos den skabende kunstner. De gør endvidere klart, at observandens intellekt, når undtages den afasi, hans hjerneblødninger kan have medført, i forhold til observandens alder er i god orden. Uden åbenbart selv at være klar over det stempler De jo Hamsun som **normal**, ikke i permittegrynsforstand, men i den betydning, som er forbundet med høj begavelse.

For at tale om noget andet må jeg gøre opmærksom på, at De da vistnok ikke kender norsk retspraksis. Ved De, at en fængslingskendelse gælder til en nærmere fastsat dag, ja, at oven i købet time slettet er anført, hvis der ikke, før den nævnte periode er udløbet, er afsagt ny forlænget fængselskendelse, **skal arrestanten omgående løslades!** Hvis der indtraf en sådan datooverskridelse, mens Hamsun opholdt sig på VINDEREN, havde De ikke blot ret, men PLIGT til omgående at løslade arrestanten. Prøv lige at undersøge datoerne, hvad dette punkt angår.

Det skal imidlertid til Deres ros siges, at De i Deres bog siger en række rørende, ja, fremragende ting om Hamsun. Tak for det! For her udtrykker De jo evige sandheder. Jeg synes, at alle de karakteristika af positiv art vejer mere end ti gange så meget som det, De anfører af negativt, og De burde derfor have taget konsekvensen af dette positivt, og have erklæret Hamsun NORMAL. (Jævnfør, hvad foran er sagt herom). Men alle disse psykiske og somatiske positive fakta har altså ved Deres siste og avgørende erklæring vejet for lidt i forhold til den målestok, der blev anvendt af professor Langfeldt.

De nævner blant de negative ting, at Hamsun flere gange i sit liv har været **hallucineret**. De aner åbenbart ikke, at det er alle store skabende genier en gang imellem. Det har f. eks. både **Fridthof Hansen**, **Peter Freuchen**, **Knud Rasmussen** m. fl. af vore verdensberømte mænd været, hvad de jo i deres værker selv bekender, men hr. professor, De kan da vel ikke få dem selv til at påstå, at disse meget grove og frygteligt generende hallucinationer havde noget med "**varigt skadede sjælsevner**" at gøre?! Selv **Strindberg** ville det ville det have været forkert at bruge denne karakteristika på!

Så siger De også i Deres bog, at Hamsun var **neurotiker**, og da jo her tangerer mit speciale – og herunder de 2000 – 3000 patienter, jeg har haft kontakt med i alle verdensdele, kan jeg jo udtale mig som **sagkyndig**.

Lad os prøve, om vi for kortheds skyld kan klare det med et spørgsmål: "**Mener De virkelig, at Hamsuns forfatterskab og øvrig eminente dygtighed er en kompensationsform, der skyldes, at han som ung gut fik nogle tærsk, og at han kun fik almindelig almueskoleuddannelse?**" Det var

der jo titusinder andre gutter, som havde været ude for, **men der blev som bekendt kun een KNUT HAMSUN!**

De slutninger, som De i Deres bog drager, forledte jeg mig til på grund af manglende viden, også at drage, da jeg var ung psykoanalytiker. At De ikke var nået længere i Deres 50. tyvende år, siger intet om Hamsun, men desværre temmelig meget om diktatoren på VINDEREN.

I og for sig er jeg slet ikke glad for at være hård imod Dem, men højstærkede, er der ikke en mulighed, at Hamsun blev den, han blev, fordi der i hans arveanlæg (kromosomer og gener) og i hans erkendelsesendret lå det, som ligger til grund for det forunderlige og evige lys, vi kalder **geni**, noget, som i vor tid er erstattet af støj og bavl og psykisk regressive fænomener.

Ja, hr. professor – ifølge Deres bog, som jeg har læst grundigt to gange, mener De virkelig det første (det er jo nedfældet i Deres slutkonklusion). De mener altså det sidste.

Og hvad ligner det for øvrigt at komme med den påstand, at Hamsun ringeagtede **Ibsen**, fordi Hamsun ikke selv havde den dramatiske evne, altså fordi han led af den afskyelige egenskab, vi kalder **misundelse!** Iøvrigt er det jo drukkenbolten **Nagel**, der udtaler sig om Ibsen. Svar mig i denne forbindelse venligst på følgende: "**Tror De Ibsen kunne have skrævet en roman?**" Det kunne han bestemt ikke, men Ibsen ringeagtede da ikke hverken **Bjørnson**, **Lie** eller **Kieland** af den grund!

Er De, hr. professor i psykiatri, virkelig ude af stand til at se, hvor slet Deres påstande er underbyggede.

Iøvrigt burde De være vidende om, at neuroser slet ikke kan kureres på sindssygeasyl, men kun af dygtige, sagligt virkende psykoanalytikere. Den kendsgerning indrømmes blank af psykiatere her i landet, men kom til Norge, far min – for de er det jo nok helt annerledes!!

Da de fleste jo ikke ved, hvad der forstås ved neuroser, skal jeg her ganske kort opridse, hvad der er tale om:

1) legemlige sygdomme, som har psykisk årsag – i ældre tid kaldet konversionshysteri, nu kaldt psykosomatiske lidelser – udgør ca. 65 % af alle neurotiske lidelser – 2) de såkaldte føbier, også kaldt angst-tvangs-neuroser, ofte meget pinefulde – udgør ca. 15 % - 3) de såkaldte **impulshandlinger**: pyromani, kriminel ekshibition, kleptomani (stjælesyge) – 4) de suicidal tendenser (selvmordstendenser) – 5) impotens hos manden og frigiditet hos kvinden, hvor årsagen er psykisk – 6) og endelig de religiøse symbolhandlinger inden for de dogmatisk betonedede grupper, hvor der gennem mysteriøst betonedede ritualer og ceremonier gives den deltagende en kort beroli-

De gode ideers høst

– og den permanente reformasjon

Av Svein Otto Hauffen

Tiden er inn for nytugtelse av Bibel- og samfunnsforskeren B. D. Brochmanns klassiske oppklaringsbok "Kunsten å lese Bibelen".

"Er dette høstens viktigste bok, og årets julegave, eller den perfekte nyttårgave?" spør bladet Samfunnsliv redaktør Dag Ove Johansen.

Efter hans høyst anerkjennelseverdige og tidkrevende innsats, foreligger boken som lettlest pocketbok. Ved første utgivelse, ble den lest med overraskende interesse også av en god del agnostikere og skeptikere. Flere blir det nok denne gang.

Som kjent v ar BDB langt forut for sin tid – og dels for vår tid. Hans frilynte vidsyn, livsreale nytolkninger og geniale påvisninger er høyaktuelle i dagens situasjon.

Oppsiktsvekkende ideer.

Flere av oss har utviklet sans for originalitet med kreativ fantasi som uttrykksmiddel. I sær for de beste ideer – hvorav to tanke- og oppsiktsvekkende ble lansert i Samfunnslivs oktobernummer. Henholdsvis i DOJs bemerkelsesverdige leder om bokutgivelsen, og i Oddvar Einarssons interessante orientering om planlagt filmprosjekt: En dokumentarfilm om BDB og Samfunnsbevegelsen på 30-tallet. Blant kildene: stortingsreferatene fra perioden til BDB.

DOJs leder har utvilsomt gledet mange. Ikke minst ved lansering av norsk kulturlivs mest originale ideer: påminnelsen om Martin Luthers 95 kritiske teser til Pavekirken, som han spikret opp på kirkedøren. Og i forlengelsen av denne reformatoriske innsats – "lage en liste med punkter med Brochmanns kritiske syn på kirkekristendommens avsporinger, stifte den på kirkedøren i Fauske, og avvente reaksjonene. Dette vil kanskje skape førstesideoppslag om Brochmann og boken hans."

DOJ har utvilsomt rett i at dette vil "få oppmerksomhet i dagens kaotiske og overfylte medie verden."

I eftertankens lys kan realisering av nevnte også sees som reaktualisering av Luthers reform-intensjon. Så vel som en "forlengelse" av den. Og kan dertil sies å være i "hans ånd." Begrunnet bl.a. ved fordomsfri, saklig tenkning; dertil ved kloke ord av sogneprest Olav Lynum i Steinkjer.

Luther i lys av Lynums vidsyn

- som viser at reformasjonen ikke er et statisk avsluttet kapittel i kirkens historie, men (kan) fortsetter som en mental-dynamisk impuls, ved mennesker som er besjelet av samme ånd som Luther.

Den gang "vi gikk for presten" i Steinkjer, sa Lynum nemlig: "Martin Luther meinte at reformasjonen skulle først videre ved menneske som kjende seg kalt, for at kyrkja til kvar tid kan verte i samhøve med 'den vidaregåande HEILAGGJERING i oss' (Luther) som

Herren ynsker av oss alle".

Noen år senere opplevet jeg første gang den inspirerende og veltalende foredragsholder BDB i Steinkjer. Året etter møtte jeg Lynum og minnet ham om overnevnte ord og spurte om han kunne være samd i følgende: Dersom menneskene i kirken, så vel som i samfunnet, finner mentalt sammen i kristen samhug – da vil Kristus vel også kunne bli virksom i samfunnet – slik BDB ser det?

Uten å nøle svarte Lynum at det gledet ham "at du tok disse orda mine så seriøst, og endatil er mogna til eit djupare og vidare syn, utover dette, som vi og er samde i." "Det gleder meg å høre dette, nettopp fra deg," svarte jeg. "Og la meg konkludere, slik som jeg ser det:

De første kristne var samfunnstroende. Tidens religiøse er statstroende. BDBs misjon var en realitetsvekkende – istedenfor en "religiøs" vekkelse.

BDBs reform-intensjoner betyr en tidsmessig videreføring av Luthers. BDBs gjelder kirken så vel som en mentalfornyende samfunnsreform som kan muliggjøre en ekte gjennomkristning av samfunnet. Dette efterhvert som flere våkner fra livsløgnen med den hedenske avgudsdyrkelse, som den halvbevisste kollektive statsdyrkelse er."

"Konklusjonen din er god," svarte Lynum. "I unge år las eg Brochmann sine bøker, og skreiv innlegg i bladet hans. Ein kan være usamd i noe, men mangt har høgaste verd. Vismannen Brochmann såg lenger enn dei fleske."

Arbeiderpartiet – Norges «største» tros-samfunn og religiøse sammenslutning

Deres Gud er Mammon som det uhemmet ofres skatter og avgifter til, båret fram under tvang av deres undertrykte menighet, og landets alle vantro borgere.

De «geistlige» utnevnes gjennom valg hvert 4. år til representasjon i landets største politiske «katedral» - Stortinget.

Her sitter de sammen med de andre noe mindre menighetene i bønnestilling vendt mot sin «yppersteprest» – Stortings Presidenten.

Deres altoverveiende bønn - også kalt dagsorden - dreier seg om hvordan de i all hovedsak skal skaffe til veie tilstrekkelig med offergaver for å tilfredsstille sin Gud - Mammon.

Og det utgår snart daglige påbud til deres menighet og alle vantro i landet om å bære fram ytterligere flere og større skatter og avgifter.

Til og med landets naturherligheter – fossefallene - offres nå villig vekk i deres strev for å tilfredsstille sin Gud og gå klar av hans Globale vrede. Og flere av disse våre verdier vil nok med tiden bli båret fram til deres offersted, med budsjettpolitikken som deres store offerseremoni. En seremoni som delgis deres menighet og

alle vantro i vårt land - via rikets fjernsynte og nærsynte medier.

De påstår at kristendommen er en religion og ønsker å avkristne landet vårt. Men de glemmer å fortelle oss om sin egen virksomhet som er en virkelig religion i ordets rette betydning. For Religion er et latinsk ord og betyr i all sin enkelhet – å være bundet til «noe» eller «noen».

Så kan man da spørre hvor mange som er bundet til Arbeiderpartiet, som da etter beregningene må sies å være landets «største» religiøse sammenslutning.

I boken "KUNSTEN Å LESE BIBELEN" av Bertram Dybwad Brochmann fremkommer det imidlertid klart og utvetydig at Jesus ikke var en religionsstifter, for det hadde og har vi da sannelig nok av fra før. Vi har jo som nevnt i den sjangeren, Arbeiderpartiet og de andre politiske menighetene.

Kristus var den største Mentale Frelser som noen gang har vandret på denne jord.

På dette felt overgår han all verdens psykologer til evig tid.

Kristendommen er ingen religion. Ordet religion

eksisterer ikke i Bibelen og knapt nok et begrep som kunne svare til det som vi mener med ordet religion.

Kristendommen er noe større og viktigere og dyper enn som så.

Derfor er kristendommen truende. Derfor er det viktig for makten her i landet - å avkristne oss, avmentalisere eller de-mentalisere oss.

De mentale institusjoner i vårt land tar da også «ofte» imot tvangsinngelger av såkalte vantro borgere.

For vi skal merke oss at deres forkynnelse handler om avkristning, ikke avreligionisering. Og hva skal så tomrommet fylles med – etter gjennomføringen av deres avkristningspolitikk? Islam kanskje?

For vi hører da aldri at det forkynnes noe om avislamisering.

Vi skal da – enten vi vil eller ikke – omvendes og omformes til sombier som lydig marsjerer til maktelitens og Arbeiderpartiets taktfaste trommeslag. Men ønsker vi nå det da?

Lars Rønbeck

gelse, og som derfor må gentages atter og atter, fordi der jo ingen **andelig nyfødsel** sker. Der er altså under punkt 6 tale om de **frygtelig farlige kollektive neuroser**, som er spændetruer for menneskeånden, men som betragtes som noget normalt! (Den farligste af alle disse kollektive neuroser hersker i dag i Sovjetunionen og de lande, som denne imperialistiske stat har stjålet og undertrykt).

Må jeg bede Dem, hr. professor, at anbringe Hamsun inden for en af de nævnte neuroser. Det er da let at se, at det overhovedet ikke lader sig gøre, hvis man vil gå frem på ærlig videnskabelig vis, men man kan selvfølgelig skyde sig ind under, at ethvert menneske lider af en eller anden, ikke særlig stærk udtalt, neurose, men så ryger De jo selv med i købet, og det var vel egentlig ikke hensigten med Deres neuroseerklæring?

Hvad tror De iøvrigt, at læsere i

Norden vil få du af de hieroglyffer, som De præsenterer os for på Deres bogs side 93 og 94? De forstås jo kun af fagfolk, og de gider næppe kontrollere rigtigheden af dem. Enkelte af dem kan jo slet ikke kontrolleres, da, da individet, som beskrives, for snart 30 år siden er død (somatisk forstået).

Til Deres ros skal siges, at De har gjort Dem selv en ualmindelig dårlig tjeneste med at udgive Deres psykiatriske vurdering af Knut Hamsun, for De afslører jo i bogen med al enslig tydelighed, at de overhovedet ikke er menneskekenner! Hvordan De har været som specialuddannet psykiater, vil fremtiden nok give svaret på, når de had- og hævnerrige nulevende nordmænd er døde.

Lad mig slutte dette åbne brev til Dem med en udtalelse, som Deres danske, psykiatriske kollega, professor **Erik Strømgren**, overlæge på Risskov sindssygehospital ved

Århus, for nogle år siden i dansk T.V. (Kringkasting) udtalte, han sagde omtrent ordret således: "Om det er endsidige årsager til vore sindssygdomme ved vi i dag lige så lidt, som vi vidste for årtusinder siden." Om denne mand kan vi i vert fald udtale det meget sympatiske, men sjældent forekommende fænomen: HAN TALTE SANDHED.

Angående Dem, hr. professor, vil jeg prøve på at være lige så forstående, som **Shakespeare** var over for jøden Shylock, idet han jo om han sagde "God made him, og therefore let him pass for a man."

29.1.1979.

Vilhelm Gernhammer

Holmstol 8883 Gern

Danmark

nb! rett avskrift fra en dårlig kopi v/**Thore Lie, Melkeveien 28 a, 0779 Oslo**, tlf. nr. 22 14 91 77, e-mail: lie.thore@c2i.net

Biografiske data:

GERNHAMMER, Rasmus **VILHELM** f. 6/4 1900 i "Amerika" ved Gern.

Præliminæreksamen fra Københavns Universitet juli 1919. Litterær medarbejder ved "Kolding Avis" og andre dagblade. Fast medarbejder ved det norske blad "Samfundsliv" fra 1933 til 1940 og derefter igjen efter besættelsens ophør. Gift 1921 med kommunelærerinde Maria Malthasen. – Studerede psykologi under vejledning af dr. Johs. Irgens Strømme, Oslo, og dr. Sig. Næsgaard, København. Oprettede 1938 "Psykisk Institut", Es-

bjerg, og var fra dette år til 1954 praktiserende psykoanalytiker. Ud gav 1923 sammen med forfatteren Johannes Carstensen det litterærkritiske tidsskrift "Kompasser" og i 1945 det socialpsykologiske tidsskrift "Søgelys". – På foredragsturnè i Norge 1938 og 1949. – Har bl.a. udgivet: "Praktisk sjælehjælp" (1945), "Hvorfor livet dør" (Socialpsykologisk studie, Atlantis forlag, Stavanger, 1946). På Libro forlaget, Silkeborg, er udkommet: "Under Jyllands stjerner" (digte, 1965), "Ved regnbuens fod" (digte, 1967), "Lille Amerika" (roman, 1967), "Det falske livssyn" (1968) og "Ånd og sjæl" (social-psykologisk udredning, 1968).

nb! - disse biografiske data er hentet fra boka "Det falske livssyn" (i Kommission hos LIBRO FORLAGET – SILKEBORG 1968). Gern Bogtrykkeri

Bertram D. Brochmann: Kunsten å lese Bibelen

Kapittel 8 (forts.)

Forts fra forrige nr.

29. Om vers 29 skal oppfylles slik at mennesket i grunnen er skapt til bare å leve av vegetarkost, vet jeg ikke. Barn som «slippes løs» og overlates til seg selv, spiser en utrolig mengde «råkost», hva som sikkert tyder på at «vegetarismen» har framtiden på sin side. At vi til å begynne med var barbarer som både spiste rått kjøtt og drakk blod er hevet over enhver tvil.

Det er bare vel 400 år siden menneskene i Europa fikk poteter, kaffe og tobakk. Hvilken rolle «ernæringen» har spilt og fremdeles spiller i vår «dannelse» og «skapelse» vil sikkert spesialforskerne på dette felt finne ut.

Til vår tid står det iallfall fast at hele planteriket består av «autotrofe vesener» for så vidt som det er plantene gitt å ta mineralene og grunnstoffene direkte opp i seg og kjemisk-fysisk omarbeide disse materiens stoffer så disse blir tilgjengelige for de «hetrotrofe» vesener, dyr og mennesker som er avhengig av at planteriket omarbeider og forbereder og «sublimerer» grunnstoffene for oss.

Jo mer vi stirrer på naturens mesterverk og underfulle selvvirksomhet og harmoniske samspill desto mer må vi tilegne oss den livsvirkelige intuisjon som sier: «Og ånden så alt hva den hadde skapt og se - det var såre godt.» (31) Det er en tung skjebne alle de folk og individer får som kommer til det motsatte resultat og hvis inspirasjon får dem til å si: «Hele skapelsen er forfeilet og mislykket. Hadde vi vært «Vår Herre», så skulle vi sannelig ha gjort det mye bedre.» Her er det at vi som tror på Bibelens inspirasjon er tvilere og skeptikere, fordi vi har en annen tro og tenkemåte enn de andre.

Kap 2 15. Mennesket var beregnet på og skapt til å være Guds assistenter. Åndens barn, Guds barn i den store hage. (J.fr Kristi lignelser om vingården og vingårdens herre, som forteller det samme m. h. t. å plassere oss mennesker riktig i vår tilværelse.) Det er Bibelen og Guds ord om å gjøre at vi ikke opp-

fatter oss som trelle og ikke lever i «mindreverdskomplekser», som psykologien uttrykker det, men at vi føler oss som ektefødte Guds-barn. Vi må føle oss som «odelsbondens» sønn, som arvingen — som sønn i huset. Og vi må se på de to testamenter som en skriftlig dokumentasjon for at vi har fått «retten» til å kalle oss Guds barn.

Livsløgnen i kirke og vitenskap baktaler mennesket og vil ikke gi oss retten til å være Guds barn og som guder i sin begynnelse. Men hele Bibelen — begge testamenter forsikrer oss at det virkelig forholder seg slik. Den religiøse vantro er den farligste «hjelper i fornektelsen» som vår livshistorie viser. Angående arvespørsmålet henvises til: Lignelsen i Matt. 25, 34, hvor Kristus sier med rene ord at vi skal arve Riket, Åndens rike som er oss beredt helt fra verdens grunnvoll ble lagt. Se også Paulus i Gall. 4 samt Rom. 4, 14 og 8, 17; Tit. 3, 7; Hebr. 1, 2, 11, 17 osv.

Angående rettighetene og vårt rettslige forhold til vårt opphav se Matt. 12, 18: «Se min tjener, som jeg har utvalgt, min elskede som min sjel har velbehag i, jeg vil legge min hånd på ham, og han skal forkynne rett for hedningene.» Jødene ville visstnok engang være alene om denne retten til å være Guds utvalgte? Men hos skaperen er ingen raseforskjell, klasseforskjell eller kjønnsforskjell. Det er i virkelighetens verden bare ånds-forskjell. (Se lignelsen om gode og dårlige tjenere, husholdere osv. og se på lignelsen om den falske vurdering, Matt. 25, 32—46.)

Rettighetene og testamentene gjelder altså bare dem som svarer til Guds plan og mening med oss. Men at vi skal få vår rett kan du bl. a. lese i Luk. 18, 1—8. Her heter det: «Skulle da ikke Gud hjelpe sine utvalgte til deres rett? Den som roper til ham dag og natt, endog om han er sen når, det gjelder dem. Jeg sier dere at han skal skynde seg å hjelpe dem til deres rett. Men når menneskesønnen kommer — mon tro om han da vil finne troen på jorden? (Den siste passus betyr: Men når det kommer så vidt at mennes-

kesønnen kommer fram i all sin herlighet — mon tro om det da finnes rester igjen av den sanne tro — etter en så lang og grundig bakvas-kelse av menneskesønnens guddommelige herkomst og rettigheter), og i Kor. 9 snakker Paulus mye om «retten» og rettigheten og hele Bibelen er for øvrig full av det samme. Davids salmer f. eks. I 17, 2 heter det bl. a.: «Fra ditt åsyn utgår min rett.»

Angående spørsmålet guder i sin begynnelse og åndens krav om fullkommenhet, er det her nok å henvise til hva vi foran har påvist angående dette. Å si at livet vårt er tilfeldig, vilkårlig og uten planmessighet, uten bevisste mål og hensikter, er å gjøre seg selv mer blind enn man egentlig er. Det er denne type tenkere og seere Kristus tegner opp for oss når han legger disse ord i hans munn: «Herre, jeg visste at du var en streng herre — du høster uten å så — du tar opp det du ikke la ned, derfor, her har du det pund som du lånte meg, tilbake.»

Nettopp i denne replikken hører vi resultatet av at man ikke ser hva Gud har lagt ned i oss, og hvilken hensikt det hadde. Her hører vi om en streng «herre» som står utenfor virkeligheten og som kan høste uten å så osv. Endog «overtroen» og troen på, «tryllekunstneren» kommer fram i denne replikken. Men han får da også sitt svar: Etter din egen munn dømmer jeg deg, du dårlige tjener» osv. (J.fr. Luk. 19, 20—22.)

Vi ser kanskje nå hvilken stor og veldig rettledning det ligger bare i de Guds ord i Moseboken 2, 15: «Gud Herren tok mennesket og satte det i Edens hage til å dyrke og vokte den.» Han skapte oss og beregnet oss som hans barn, arvinger, assistenter og bestyrere og eiere av hele herligheten. (16. Du må fritt ete av alle trær osv. De første mennesker åt frukt. Bibelen sier ikke at de spiste, men åt. Og det er ingen grunn til å tvile på det. Det varte sikkert lenge før mennesket lærte seg til å spise?)

«Men av treet til kunnskap om godt og ondt må du ikke ete.»

Hører vi ikke i disse bevingede ord den første refleks fra bevissthetslivets morgen? Er det ikke nettopp uttrykk for den første avledning av bevissthet som reagerer på seg selv. Om du kunne skape

bevissthet eller tilløp til bevissthet i et dyr, ville du da ikke oppleve noe lignende som da Gud skapte den første gnist av ånd i oss?

Den første anelse eller intuisjon sier: «Dette å få vite noe om seg selv — dette å få kunnskap — det er noe nytt. Det er både til godt og ondt. Det er fristende, men det innebærer mange farer i seg.» Bjørnson bruker i «Lyskantaten» uttrykk som: «Det at ane dog gav evne» — «det at tenke lys var lyset.»

Vi må altså ikke tenke oss Gud banalt som en ubeskrivelig rar «mann», som skaper en hage og noen mennesker og sier til dem at kunnskap og lys må dere ikke få. Tvert om er det «vår himmelske far velbehagelig å gi oss Riket», sier frelseren. Men vårt første bevissthetsliv demrer under trykk. Bare se på ditt eget barn i oppveksten. Vår første og riktige inspirasjon etter at vi har begynt å tenke blir altså denne: Kunnskapen kan være til både godt og ondt. Folk som verken kan lese eller skrive har det på mange måter «bedre» enn vi. Det er «risikabelt» å begynne å bli oss bevisst. Før så vi f. eks. ikke at vi var nakne. Det ser ikke små gutter og piker ennå. De lever i «Paradiset» som Adam og Eva, og de er selv både Adam og Eva. Men så oppdager de at de har kjønnsforskjell, og så begynner fantasien å spille. Så har mamma «fikenbladet» på dem, for nå «ser» de at de er nakne. Senere sier den samme riktige inspirasjon: «Se menneskene er begynt å ligne på sitt opphav, menneskene ligner Gud. De er begynt å se forskjell på ondt og godt. De har begynt å få moral. De har fått skaperfantasi og kan utrekke sine skapende hender på egenhånd.» J.fr. vers 22 i kap. 3.

Nå er veien åpen for menneskene til også å ete av livsens tre, så de kan ete og leve evinnelig — men nå får vi foreløpig stenge paradiset hage for dem for at de kan lære seg til å forstå seg selv, så de kan bli fullt fortrolige med sin rolle som «guder». Vi får sette «staten» og «kirken» til å vokte inngangen til det tapte paradiset med hver sitt sverd. Når menneskeheten er blitt så voksen at den ikke lenger har «stat» og «kirke», da er veien til det tapte paradiset åpen, for da har menneskene nådd fram til en bevissthetsgrad som ikke lenger gjør det påkrevet at arvingene har formyndere og foresatte. (J.fr. Gall. 4.)

Det var sikkert ikke en streng og lunefull Herre utenfor mennesket som jagde dem ut av paradiset, og organiserte mord og tyveri, «kirke» og «stat». Det var sikkert menneskene selv som til å begynne med «tapte» Paradiset, fordi de ikke var seg selv, sitt eget åndsliv mektig. Og det var sikkert Guds Ånd — den riktige sannhetens helige inspirasjon om nettopp dette forhold, som oppfattet Mosebokens riktige bildespråk om det som foregikk i virkeligheten. Det var sikkert dynamisk dette også. Det var sikkert Gud som talte til profeten her også.

David synger så vakkert om dette forhold når han sier: «Du har prøvd mitt hjerte, gjestet det om natten, du har ransaket meg —» osv. Gud taler ofte best til oss om natten når det ubevisste og lydhøre, umiddelbare og egentlige menneske får lov å være i fred for «snusfornuftens» logikk og sensur, som plager oss når vi er våkne.

(forts. neste nummer)

Sterke saker

Av Svein Otto Hauffen

Den store terror kan ta til,
En dag man det i Iran vil.
Og selvsagt alt for Allahs skyld.
Eller påskudd kun – for det man vil?

Iran har mye sterk uran.
Den vil man bruke!
Takke fa'n.

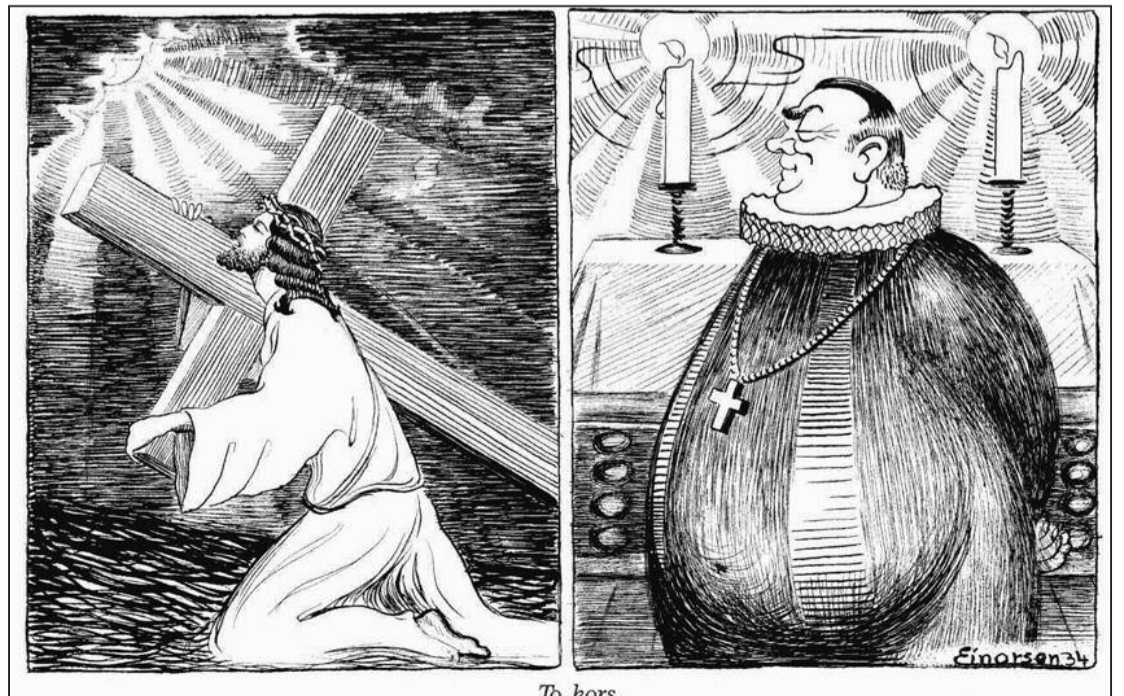
Av atom er du kommet
- til atom skal du bli
Fort kan det gå
- og alt er forbi.

Man har nok Muhammed og sin Koran.
Men uran, er og blir uran!

Ovenfra – eller nedefra?

Av Svein Otto Hauffen

De lave impulser fra nedent
de kommer som regel isteden-
for Kristusimpulsen fra oven;
- når vi svikter loven fra oven'.
Skal Krist'-impulsen, i oss finne sted,
må lav-impulser holdes bort og ned!

To kors.

Det blodige opprøret

Av Rolf Edmund Lund

Hva skjedde egentlig i Kautokeino kirkested 8. november 1852?

Frå Altaposten

Hva er årsaken til at lille Kautokeino eksploderte i voldsutgytelsen som kostet mange mennesker livet? To fra øvrigheten ble drept, to av opprørerne mistet livet under og etter opptøyene, i tillegg til at Aslak Jakobsen Hætta og Mons Aslaksen Somby ble henrettet ved halshugging 14. oktober 1854 i Alta.

Ulike analyser

Kautokeino-opprøret har vært gjenstand for forskning og analyse i årene etter. Det finnes ulike oppfatninger om både hendelsesforløp og årsak, men den nederlandske sosialantropologen Nellejet Zorgdrager har sammenfattet det meste i sin doktoravhandling. Den ble senere gitt ut i bokform av Norsk folkemuseum under tittelen «De rettferdiges strid». Referatet av hendelsene er i stor grad hentet fra denne solide og faktafylte doktoravhandlingen, men det finnes fortsatt i dag uenighet om hendelsesforløp og betoningen av mange forhold. Derfor venter mange i spenning på hvordan filmregissør Nils Gaup velger å tolke det hele.

I avhandlingen går Zorgdrager grundig til verks for å forklare hvorfor et slikt opprør brøt ut blant et begrenset antall flyttsamer i sognet. Det handler sannsynligvis både om religion, økonomi, politikk og oppdemmet sinne mot øvrigheten, spesielt representert ved handelsmann Carl Johan Ruth som ble ett av ofrene. Beslutningen om å

stenge riksgrensen mot Finland 15. september samme år blir også framholdt som et poeng, ettersom det fikk betydning for muligheten til å flytte rein. Helt siden grensetraktaten i 1751 ble undertegnet hersket det en viss mangel på forutsigbarhet i næringa.

Vekkelse

Den religiøse vekkelsen i grensområdene startet noen år tidligere, rundt 1845. Lars Levi Læstadius hadde sin base i Karesuando. Hans forkynnelse fikk etter hvert stor oppslutning, basert på bibeltro forkynnelse og en bekymring over drukkenskap. Det var en relativt kraftig rørelse, med forandring og sosial uro.

De første tegnene til at forkynnelsen hadde gitt et visst aggressivt aspekt fikk man i juli 1851. Da ble gudstjenesten i Skjervøy forstyrret av bråk og spetakkel. Sammentreffet her kan betraktes som et lite forvarsel om blodutgytelsene et drøyt år senere.

Ingen stiller spørsmål ved om ny-religiøsitet til relativt unge mennesker var en utløsende faktor for opprøret. Spesielt i samtiden og like etter var dette en dominerende forklaring.

Hevnløst?

Juristen Figenschou har påpekt at det kan handle om hevnløst, basert på en tidligere dom som av de fleste ble regnet som urimelig hard. Andre har karakterisert det hele som sinnsforvirring, nærmest som et fanatisk avvik.

Noen påpeker at sogneprest Stockfleth, forgjengeren til prest Hvoslef som var i Kautokeino under opprøret, hadde terget opp befolkningen med streng og hissig oppførsel. Få synes å peke på at opprøret var et resultat av prosesser internt i det samiske samfunn. De sosiale forholdene blir til en viss grad berørt av opprørerne Lars

Hætta og Anders Bær i sine notater fra fengselsoppholdet i Christiania.

Teologen Englund mente Kautokeino-samene var forledet og hadde dårlig kjennskap til kristentro og lære, blant annet på grunn av at bygda var dårlig betjent. Dette blir imøtegått av Altas historie bind 2 der Jens Petter Nielsen påpeker at argumentasjonen til de dødsdømte tydet på god kunnskap om Bibelens innhold.

Etnografen Gjessing påpeker at det tiltakende brennevinnsalget og alkoholmisbruket kan ha betydd en god del. Handelsmann Ruth som ble drept av opprørerne tjente seg rik på familietragedier, mente noen. Saken ble ikke bedre av at Stockfleth (kirka), lensmann Bucht (norsk øvrighet) var innlosjert hos den svenske profitøren.

Grenseperringen samme året som opprøret kan ha vært en faktor. I Nellejet Zorgdragers bok påpekes det at tiltaket i realiteten var et forsøk på å overbevise vestmaktene, spesielt England og Frankrike, om den russiske fare.

Forlot teltene

Alt dette kan være bakteppet for at reindriftssamene forlot teltene sine søndag 7. november. 35 voksne og 22 barn under 13 år var med på «opptøyet» ned mot Kautokeino. Aslak Olsen Sombys to sønner Mons og Ole, og Ellen Skum, var på sett og vis lederne, men fra september hadde Aslak Jakobsen Hætta og Aslak Rist sluttet seg til siidaen. Hætta var utvilsomt anfører i opprøret.

Ikke alle delte troen til de unge, blant annet siida-lederen Aslak Olsen Somby. Han omvendte seg til sønnenes tro etter å ha blitt pisket med bjørkeris. Aslak Hætta truet da også hele følget med pisking hvis de ikke ville omvende seg.

Bjørkeris ble også hentet fram da følget kom til Mortas/Galanito rundt midnatt. Her ble de pisket til omvendelse og truet til å bli med. Væpnet med gjerdestolper satte de kursen mot kirkestedet langs Kautokeinoelva.

Da gruppen kom inn til Kautokeino var det blitt dagslys. Ved huset til skysskaffer Johannes Mathisen Hætta ble kjørereinen tjoret fast, og både Johannes og kirkeverge Mathis Mathisen ble oppfordret til å være med opp til huset til handelsmannen. Det nektet de, uten å få represalier av betydning. Ni av kvinnene ble igjen for å ta seg av barna, mens resten satte kursen mot «rabben» der de ikke-samiske bodde.

Stemningen var aggressiv. Det ble snakket om å brenne ned både hus og kirke.

I huset bodde handelsmann Carl Johan Ruth med kone og barn, sogneprest Fredrik Hvoslef med gravid kone i åttende måned og lensmann Lars Johan Bucht som hadde sin familie i Sverige.

Til kamp

Da det ble kjent at opprørerne var kommet til kirkestedet, gikk Bucht inn i huset og spente på seg belte med kniv. På gårdsplassen forsøkte han forgjeves å få tak i en gjerdestolpe til å forsvare seg med. Han havnet i slåsskamp, der Aslak Hætta først bet av han nesen, for deretter å stikke Bucht med hans egen kniv. Bucht med liggende urørlig.

Ruth forsøkte å komme han til unnsetning, men ble forhindret av de øvrige. Han ble slått ned. Deretter gikk kvinnene løs på han med stokker. Et kraftig slag mot bakhodet gjorde at han ble liggende som død.

Nellejet Zorgdrager kan imidlertid fastslå at det kom en ekstraomgang. Bucht kom til seg selv og forsøkte å rømme, men ble innhentet av blant annet Aslak Hætta som påførte ham et nytt knivstikk, denne gangen under skulderbladet. Snøen var rød av blod. Bucht ble slept tilbake til stedet der handelsmannen lå. De hardt skadete mennene ble slått og pisket nok en gang.

Prest Hvoslef ble også angrepet med slag og forbannelser, før han senere ble pisket av en flokk kvinner. De av de tilstedeværende som ikke var så faste i troen, ble rituelt pisket med bjørkeris.

Lensmann Bucht var i mellomtiden brakt inn i prestegården der han lå såret til sengs. Selv om han allerede var døende, mente Mons Somby at det var best å stikke ham i hjel før de satte fyr på huset. Aslak hadde bemerket at Antikrist var «noget seiglivet». Aslaks kniv var ikke skarp nok til å drepe Bucht uten pine. Broren Lars og og Thomas Eira fikk oppgaven med å fullføre udåden.

Det viste seg også at handelsmann Ruth fremdeles var i live. Aslak Hætta ga beskjed om at han måtte drepes, og igjen fikk Thomas Eira oppgaven sammen Ole Somby som hjalp til.

Hjelp fra Avzzi

Et stort antall mennesker var samlet i stua på prestegården. Her ble de gjenstand for harde metoder for omvendelse. De som ikke var fanget av de fastboende, var i mindretall. De behøvde hjelp, fra rai-desiidaer i nærheten og fra Avzzi øst for Kautokeino der det faktisk bodde flere enn på kirkestedet.

Skolelærer og kirkesanger Clemet Gundersen ble helt sentral i mobiliseringen og var i front da opprørerne skulle nedkjempes. Det ble en siste kamp. Gundersen

og Aslak Hætta møttes i nærkamp på gårdsplassen, der Hætta blant annet fikk bitt av seg den ene fingeren, heter det i Zorgdragers bok.

Opprørerne var imidlertid i mindretall. Det var bare seks menn og ni kvinner igjen. Aslak Rist og Thomas Eira flyktet da de første slagene falt. Slåsskampen var hard, men endte med seier til flertallet fra Avzzi. Blant opprørerne var Marit Spein som fikk et hardt slag, som gjorde at hun døde på morgenvaksten 10. november.

I løpet av noen dager var alle opprørerne forvart bak lås og slå i et stabbur. Fem fangetransporter gikk til Alta de påfølgende dager, den siste 19. november. Ole Aslaksen Somby døde 20. november, enten i forbindelse med transport eller i fangenskap i Alta. En kvinne skal også ha dødd av nervefeber, og ble senere begravd i Talvik.

Dommene

I høyesterettsdommen av 14. februar 1854 ble fem personer dømt til døden: Aslak Jakobsen Hætta (28), Lars Jakobsen Hætta (18), Mons Aslaksen Somby (27), Ellen Aslakdatter Skum (25) og Henrik Aslaksen Skum (20). Bare dødsstraffen til Aslak og Mons ble stående, mens de tre øvrige ble benådet.

Åtte ble dømt til livsvarig straffearbeid, blant annet sentrale personer som Thomas Eira (16) og Aslak Rist (30). Eira som skal ha gitt lensmann og handelsmann nådesticket, var altså bare 16 år gammel.

Kilder: Nellejet Zorgdrager, De rettferdiges strid
Nils Petter Nielsen, Altas historie bind 2
Høyesteretts arkiver
Magnar Mikkelsens forskningsmateriale

Vårt nye år

Av Svein Otto Hauffen

Hør – når blir det nye år
nytt for oss? I sinnets vår.
Når det blir et fornyelsens år,
som gir sjelen vekstvilkår
så noe nytt i oss oppstår.

På daglig hugvendings fornyelses vei,
kan fornyelse skje – i deg og i meg.
Ny-omvendt blir sinnets muld
grobunn for livsvisdoms gull.

Løsning på flere av livets gåter
finnes ved ny-innsikt, på nye måter
Det er for dem – vårfugler synger,
som daglig seg på ny forynger.

Det er ved hugvending:
"Bli som et lite barn" til sinns,
at vi på livets vei kan se:
Gud finns - -

Virkningen av rettighetskapitalismen

Av Ingar Knudtsen

Godt nytt år! Det er et oppriktig ment ønske. Men verden er år for år ikke nettopp blitt enklere å leve i for de fleste av oss.

Byråkratiseringa og ensrettinga av samfunnet gjennom korporasjonenes og "kjedenes" overtakelse av det såkalte næringslivet har i hvert fall ikke gjort tilværelsen lettere for uavhengige kunstnere og forfattere – og heller ikke for publikum som i større og større grad styres mot et temmelig ensrettet og kjendisorientert kulturmarked.

Ikke at det var bare lett før heller, men friheten til å velge – som jo egentlig med datamaskinenes etterhvert temmelig dominerende stilling i vår hverdag skulle blitt bare større og større – blir mange ganger heller en kontroll av oss enn for oss. Sjølsagt finnes det alternativer til ganske mye "der ute", men det betyr ofte så tilsynelatende ukurante og vanskelige valg at det enkleste blir å følge strømmen og godta det som i øyeblikket virker best og fungerer "automatisk". I stedet for at vi velger velger oftest maskinene - og gjennom dem korporasjonene - for oss. Med ofte ganske uforutsette konsekvenser.

Jeg har i det siste strevd med diverse datamaskinproblemer – og for å løse de problemene har jeg gjort ting som neppe er helt etter "reglene" som er satt opp for såkalt lovlig bruk av dataprogrammene på maskina.

Jeg tror jeg er i veldig godt selskap når jeg gjør det. For i valget mellom "ja" og at ting kanskje vil fungere, og "nei" og svart skjerm blir vel egentlig valget av det som vel de fleste vil oppfatte som en rett til å bruke det man eier ganske naturlig.

Men vi får bare se det i øynene - den nye kapitalismen gjør svært mange av oss til "forbrytere". Rett og slett fordi kapitalismen er blitt den gamle eiendomsrettens aller verste fiende, og vi eier faktisk ikke på noen som helst måte lenger automatisk det vi har kjøpt og betalt!

Eiendom er tyveri, skrev Pierre Joseph Proudhon i sin berømte bok Hva er eiendom, som ble gitt ut på fransk første gang i 1840. I dag har på mange måter den tesen fått en

dobbel betydning. Fra et moderne kapitalistisk synspunkt er vi nesten alle i større og mindre grad blitt tyver og dermed faktisk også kontrollerbare ved hjelp av lover som beskytter en forståelse av eiendomsrett. En eiendomsrett som på den annen side sett naturligvis ikke er noe som helst annet enn en total omkalfatring av det opprinnelige individualistiske eiendomsbegrepet som hadde med kjøp og salg å gjøre: At når man kjøper noe så eier man det.

Slik er det nemlig slett ikke lenger. Når jeg kjøper ei datamaskin med et sett programvarepakker fra store og mektige firma så eier de nemlig fremdeles det jeg har kjøpt. Det jeg får lov til, er å låne det og bruke det, men med store og ofte ganske merkelige begrensninger.

Har jeg f.eks. to datamaskiner og den ene streiker kan jeg normalt ikke lovlig bruke programvaren fra den andre maskina til å reparere den med.

Vel, i likhet med de fleste vil jeg nok komme til å gjøre det, men med trusler om all verdens elendighet og straff som skal ramme meg når jeg gjør det ...

Jeg eier altså ikke lenger det jeg har "kjøpt", og den moderne kapitalismen får med det sin aller største ønskedrøm oppfylt: Kapitaleiens eiendomsrett opphører ikke ved salget!

Kommunismens og anarkosindikalismens mål var å sikre oss alle en felles eiendomsrett til produksjonsmidlene såvel som til det som i felleskap ble produsert. Dette greide samfunnsherskerne med tryllekunstneres dyktighet å framstille som brudd på kapital- og jordeiernes eiendomsrett og menneskerett. Og det både ble og blir de faktisk fremdeles trodd på! I en verden der denne "eiendomsretten", dette tyveriet av alles felles arbeid og rettigheter, griper mer og mer kontrollerende inn i vår hverdag og glaner triumferende og truende mot oss fra alle skjerner.

Så lenge de kontrollerer Sannhetsformidlinga i presse og radio og TV har de naturligvis lite å frykte fra den pinlige sau flokken som ikke bare produserer men også i neste omgang forbruker det de sjøl har skapt med god profitmargin til de som styrer Kapitalen. Og jeg sier ikke dette i noen slags overlegenhet eller bedrevitenhet – fordi jeg naturligvis like mye som de

fleste andre er en av de kontrollerte. Kjøpt, betalt, gjerdet inn. Av det man har kjøpt og betalt og i håpløst gammeldags tro innbill seg at man dermed "eier".

Sjøl svarte får dilter jo for det meste ganske lydige etter de blendavhite bjellesauenes ringling, om de aldri så mye også breker i protest.

Eiendom er tyveri. Trykk "Enter" dersom du godtar avtalen. Lest eller ulest, og hvem faen orker å ha kastet bort en masse penger og tid på å skaffe seg et program for ikke å skulle bruke det? Alternativt svare nei og prøv om du kan få levert tilbake utstyret/programmet du kjøpte?

Rekk opp hånda de som nøye leser gjennom avtalen for så å ransake hjernen for uhumske hensikter før de ganske enkelt og uten særlig tanke på det juridiske ansvar trykker "ja"?

Så få ... ja, var det ikke det jeg tenkte. Og der smekket fella igjen og velkommen i klubben.

Argumentene for fri programvare blir stadig sterkere, og dersom Winduene ikke snart åpnes og noe av kontrollbegjæret luftes ut, har de i så fall egentlig noen berettiget framtid? Nei, men sannsynligvis likevel ei framtid, om aldri så lite berettiget!

Men skal de virkelig bøtelegge og kanskje til og med fengsle forbryterne som synder mot rettighetskapitalismens grådighet, vil Gulag USA snart spenne over hele verden, og kanskje er det dét de egentlig vil til slutt? For de har jo forlenget oppdagat at i fengslene sitter det en råbillig arbeidskraft som kan utnyttes uten tanke på verken fagforeninger eller politikk. Og dermed blir det gamle ærlighetsbegrepet om at forbrytelse lønner seg aldri fullstendig snudd på hodet. Forbrytere lønner seg alltid i GULAGet. Lønner seg for de som bruker deres arbeidskraft. Og da snakker jeg ikke lenger om det som i gamle dager ble kalt sysselsettingsarbeid for fanger. Som å produsere trehester til jul. Nei, neste gang du ringer for å bestille flybillet tilhører kanskje den hyggelige stemmen som svarer en stakars innsatt heller enn en på normalt vis ansatt.

Og du i din uvitenhet gir villig ut dine diverse data som navn og adresse og stilling og diverse nummer som kanskje i neste omgang kan gi deg mindre hyggelige øko-

nomiske opplevelser. Slik at muligens den løslatte etterhvert også pånytt kan bli innsatt og dermed på sett og vis også ansatt, i en i bunn og grunn veldig lønnsom økonomisk runddans?

Men til slutt kan det jo hende at det sitter flere inne enn ute, for å si det slik. Og hvem skal da til slutt betale regninga ved å lydige og rettighetstro og ærlig kjøpe det som produseres?

Ligger det en science fiction-fortelling her et sted? Et scenario som kan få sjøl Orwells 1984 og Pohl & Kornbluths The Space Merchants til å blekne – om ikke i tragedie så i det minste i tragikomedie?

Jeg må personlig bare innrømme at jeg driter i korporasjonenes rettighetsmas. Vil de lage bråk med meg så får de gjøre det, jeg har sikkert ikke så forbasket mange år igjen å holde ut med dem likevel. Det er faktisk andre ting ved den heseblesende dataalderen som bekymrer meg mer. Som forfatter og som bruker. Utstyrsutviklinga som legger fortida brakk.

Originalmanuskriptet til Våpensøstrene ble f.eks. skrevet på en BBC-datamaskin og i sin tid lagret på en såkalt "floppy disk". På slike ligger også andre romaner og masse noveller. Senere kom den fantastiske vesle disketten som mange vel fremdeles kan huske og noen kanskje til og med fremdeles bruker. Da het min datamaskin Archimedes. I sin tid datateknikkens ypperste superprodukt som i datakraft sprintet fra både vinduer og tosher bare for på ganske kort tid å få konkursens kniv i ryggen. For markedet bryr seg nemlig aldri om hva som er "best", det er bare fantaster og drømmere som tror på slikt. Markedet kjenner ingen rettferdighet, vet ingen ting om kvalitet, hater originalitet. Der rår bare en markedsføring og en markeds-kraft der de store spiser de små.

På nå gammeldage disketter og i "rare" formater ligger flere av mine i egne øyne aller beste romaner. Men deretter kom det en alt for dyr Macintosh inn i huset og så til slutt var det bare å bøye nakken for den dårlige forfatterøkonomiens ubønnhørlige press og kjøpe en rimelig PC som kjørte Windows.

Denne rekapituleringen bare for å peke på det ganske forferdelige problem at fra Ibsens penn til Bjørneboes skrivemaskin fantes det faktisk ingen som helst kompatibi-

litetsproblemer. Men så, på noen få digitaliserende tiår truer tingene med å forsvinne, og mediebasert kultur blir på godt og ondt en slags flytende elv av underholdning og informasjon der ingen ting lenger er håndfast og for mange knapt nok begripelig. Nye dingser popper opp som kløver på ei kløvereng og hevder for en kort stund å være den nye "standard" og udødelig, men jeg innrømmer gjerne at min entusiasme for dem er temmelig laber, erfaringene med slikt tatt i betraktning.

De er her i dag og er borte i morgen, erstattet av noe annet og stadig "bedre". Noe som sjølsagt er ganske nødvendig når avspilleren faktisk erstatter mediet. Film, musikk, bilder flommer gjennom ete-ten med uimotståelig kraft, og det kan jo hende at morgendagens mennesker vil finne opplevelsen av dette helt naturlig. At musikk ikke lenger eksisterer som en håndgripelig plate, kassett, CD eller DVD, men kun finnes i en samling titler i en PC eller i et annet avspillingsmedium.

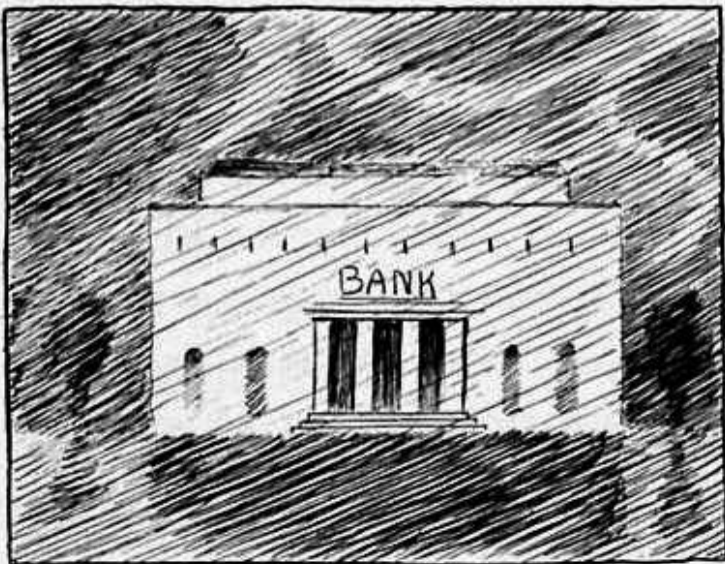
Og likevel ... å holde ei bok i hånda er noe annet. Det å eie ei grammofonplate er kanskje nå en sjeldnere opplevelse, men det er jo likevel noe å tenke over at jeg har plater i min samling som stammer helt tilbake til femtitallet, og jeg kan sette den på platespilleren, og lyden har så godt som ikke tapt seg. Nesten tvert om, siden høyttalerne er blitt så mye bedre enn før.

Javel, i et digitalt arkiv ville den vel ikke tapt seg i det hele tatt, og det er jo bra det. Så kanskje er det nostalgi, jeg vet ikke, jeg. Men en kan jo frykte at uten tingen vil etterhvert all rett til å virkelig eie musikken gå tapt, kjøpes opp av korporasjonene og eksistere like midlertidig og like leid og plattformavhengig som et hvilket som helst dataprogram eid av rettighetskapitalistene. Som sjølsagt i iver etter å dominere gradvis kan komme til å bli bare noen veldig få og gigantiske eierselskap og med alle muligheter til å "videutvikle" former for avspillingsutstyr og gjøre ny musikk avhengig av nye dingser. Og der den definitive toppen av "opprør" vil være å velge noe å la det som i dag er Mac kontra Windows.

Kanskje vil vi da også oppleve noe av det samme som vi opplevde den gangen NRK satt på programrettigheter og ivaretok disse ut fra kriterier som ingen utenforstående egentlig kunne fatte begrunnelsen for?

Da jeg skrev min siste roman Ensomheten er en sang (kommer ut først til høsten!) hadde jeg bruk for et hørespill som NRK sendte i 1954 med tittelen "Mord for åpen mikrofon" og kontaktet derfor Nils Nordberg som for gammelt vennskaps skyld sendte meg en liste over tidlige hørespill sendt av NRK. Det var en underlig opplevelse å lese at det som hadde bundet tusener på tusener til radioapparatene i disse åra var sett på som så mindreverdig og midlertidig av NRK-ledelsen at de faktisk hadde slettet de fleste av dem. De fantes ikke lenger i arkivene!

Noe tilsvarende hadde vi som var (og er!) fans av Billy Fury opplevd med hans radioshow på Radio Luxemburg på sekstitallet der uerstattelige perler ble slettet fra ta-

Pengekomfort.

Menneskekomfort.

Spørsmål til forfatteren Ingar Knudtsen om hans Amasone-trilogi

Spørsmål:

I de tre første amasone-bøkene har du brukt jødedommen og Jahve som hovedfiende til Gudinna, men du har også skrevet flere artikler på nettsiden din om Islam. Hvilken religion oppfatter du som Gudinnas hovedfiende? Eller har du hentet litt fra flere religioner?

Svar: Egentlig hadde jeg alle disse i minnet da jeg skrev. Men disse religionene eksisterte jo ikke på amasonenes tid, så det var hovedsaklig den greske gudelære og østens gamle guder jeg nok hadde mest i tankene særlig til å begynne med – men Zevs er naturligvis en forløper både til Jahve og Allah.

Bøkene "snakker" sjølsagt til alle som tilber "mannsgudene" og religioner som brukes som ideologisk påskudd til å forskjellsbehandle menn og kvinner til fordel for Mannen. I tillegg til mytologien brukte jeg også ganske riktig Bibelen og Koranen som kildemateriale under skrivinga, men såvidt jeg kan huske bare en eneste gang helt konkret. Det var i Våpensøstrene, der mishandlinga av M'Bela og prestinnene/kvinnene bygger på en eneste grusom setning i det gamle testamentets 2. kongebok, som ganske saklig beskriver hvordan en hærfører erobrer en by i Guds navn og som straff for dens ugudelighet gjør akkurat det jeg skriver at de gjør i boka...

Kristendommen i de fleste land har jo endret seg sterkt i forhold til de gammeltestamentlige skrekkehistoriene, og jødedommen har også i mange moderate sammenhenger bare symbolsk undertrykking av kvinner i sin praksis. For kristendommens del kan de-

ler av nytestamentet sees på som en sterk formildende kraft i forhold til de gamle skrifterne og kanskje spesielt frigjørende er det at på sett og vis det åndelige "Guds rike" og det jordiske "keiserens" skiller lag.

Moderne vestlige kristne velger å vektlegge de mer liberale sidene ved kristendommen, men det betyr naturligvis ikke at de færlige og undertrykkende sidene ved den såkalte Hellige Boka deres forsvinner. De ligger der som potensiell begrunnelse og unnskyldning for fornyet autoritær undertrykking. En undertrykking som fremdeles pågår utemmet i diverse kristne sekter.

Gudinnerreligionene slik de framsto og fremdeles framstår i dag er ingen bokreligioner og har ingen hellige bøker som lager strenge regler og skiller mellom kjønnene. Sjøl om altså Gudinna har mange ansikter og noen av dem er milde mens andre er krigeriske.

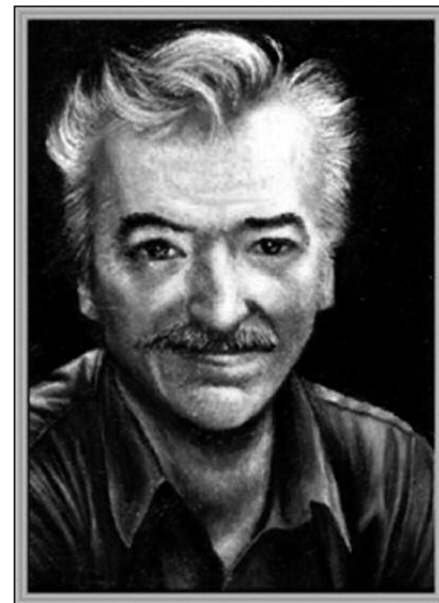
I dag er islam slik jeg ser det den verste av bokreligionene, skjønt mormonerne og diverse andre mindre religioner ikke henger langt etter. Interessant nok viser islams historie at Koranen også har vært brukt frigjørende, i land der skikkene i utgangspunktet har vært langt mer diskriminerende mot kvinner enn det Koranen faktisk innbyr til. Koranen lider kanskje aller mest av å være skrevet av en egentlig ganske pussig figur, nemlig Muhammed, hvis diverse innfall og utfall er blitt helliggjort gjennom Boka. Som når han går inn i hulen sin og får guddommelige regler for det ene eller det andre som er til egen fordel. Noe som får ei av konene hans til å utbryte at han har "en lydig gud".

Alle bokreligionenes masete regler for blant annet oppførsel og påkledning, vil antakelig for alltid gjøre dem til potensielle undertrykkende ideologier. Først og fremst mot kvinner, men dermed også mot menn, som forhindres i å ha et naturlig og ekte likeverdige og kameratslig forhold til kvinner!

Og det er noe av dette jeg prøver å sette lys på i amasonebøkene, ved å vise hvor naturlig det kunne blitt å snu noe av dette på hodet. Ved å la menneskene tilbe gudinner og leve i samfunn der kvinner er mer verd enn menn og der det finnes regler som er til fordel for kvinner og kvinners makt. Jeg tror at dersom jeg hadde skrevet bøkene idag så ville de nok hatt en enda klarere brodd mot diverse skikker som nå er kommet klarere i fokus enn de var da jeg skrev Våpensøstrene. F.eks. ved å la amasonesamfunnet lage regler for sømmelig påkledning for menn...

Men bøkene har også andre og egentlig viktigere siktepunkter enn religionskritikk. De er skrevet for ikke bare å få de kvinnelige leserne til å bli stolte av sin "kvinnelighet" og sin styrke, men for å få både menn og kvinner til å innse hvor urettferdig et sosialt kjønnsdelt (avindividualisert) samfunn er – ved å sette ting i perspektiv ved å snu kjønnsrollene. Jeg vet at jeg som menneske, men også til og med som mann, heller ville levd i en moderne versjon av Atador enn i Teheran, Kandahar, Riyad eller for den saks skyld Salt Lake City. Og slik ser det ut som også mange mannlige lesere av amasonebøkene tenker.

Mange tanker som jeg hadde da jeg skrev de tre første amasonebøkene har både modnet og utviklet seg i de to siste. Og Amasoner

inneholder også en klarere brodd mot islamistiske ideer gjennom hovedpersonen Leila, hvis barndom og oppvekst er i et land hvis skikker nok er ganske lett gjenkjennelige. Mens Gudinnas døtre prøver å klargjøre amasonenes bortgang ikke som et resultat av militære nederlag, men aller mest på grunn av et kulturelt og ideologisk nederlag.

Les mer på Ingar Knudtsens hjemmeside <http://forfatter.net/knudtsen>

DOJs kommentar:

Ingar burde også lese Brochmanns bok "Kunsten å lese Bibelen" for å skjønne forskjellen på "kristen" religion, slik kirken forfekter det, og sann kristendom, slik Brochmann beskriver det.

Her er det av avgjørende betydning ikke å skylle Jesus ut med badevannet...

pene etter krav fra hans egen manager Larry Parnes med henvisning til – riktig gjettet? – rettighets-hensyn. Eller noe sånt.

Men det fantes noen som gjorde opptak. Deriblant jeg. Disse egentlig elendige opptakene gjort med min Tandberg båndopptaker og en Kurér reiseradio inne mellom Sundalsfjella sendte jeg til Harry Whitehouse, den britiske initiativtakeren til nettstedet www.billyfury.com, og opptakene fant dermed veien til nettet med disse orda fra Harry:

"Back in 1961, Billy recorded a series of programmes called Billy's Pad for Radio Luxembourg. As well as items by Billy, these featured guests, including Marty Wilde and Joe Brown. Billy's manager, Larry Parnes, insisted that the tapes should be erased after use. A few recordings slipped through the net, and these are thought to be the source of some of the tracks on the CD Billy Fury Sings A Buddy Holly Song (Ozit CD56). The others, we thought had disappeared for ever.

But in Norway, a teenager called Ingar Knudtsen was not just listening on his tranny. He was also recording many of the programmes on his reel-to-reel tape recorder. These have been stored on tape ever since, and they have, of course, deteriorated a little."

I ettertid skulle jeg jo ønske at jeg hadde hatt en bedre radio. Båndopptakeren kan jeg derimot ikke klage på – den var av datidens ypperste kvalitet. Og jeg hørte forresten aldri noen si at de hundrevis av opptakene jeg gjorde var belagt med restriksjoner og kopibeskyttelse! Det var liksom ikke noe en-

vanlig borger tenkte på i det hele tatt den gangen.

Det er som sagt godt mulig jeg er litt "rar", men jeg må bare innrømme at når jeg plukker fram noen av de eldste singelplatene mine så er det slett ikke til forkleinelse for dem at de skurrer og skraper litt. Det hører liksom med det, til opplevelsen av tingen, ei mange ganger spilt singelplate 45 RPM. Uansett er vinyl utrolig slitesterkt!

OK, jeg yrer og springer hit og dit nå, men dette er et nyttårsbrev og ikke en artikkel. Sjølsagt kan man innvende om et årsskifte at det også er kunstig og menneskeskapt i all sin festlighet og markering, men det er også en virkelig begynnelse med nye årstider. En ny vår, en ny sommer, en høst og så vinter igjen.

Og jeg kan ikke la være å undres over hva som vil skje, både på godt og dessverre kanskje på vondt. Dette siste ble jeg personlig nesten spart for i året som gikk.

Viktigst: Ingen alvorlige tragedier, ingen dødsfall blant de nærmeste.

Riktignok dro det ut med ordentlig svar fra Gyldendal angående manuset jeg sendte dem, og det første svaret var heller ikke så hyggelig. Jeg kan ikke fordra å bli belært med konsulentklisjeer om hva jeg har gjort "bra", men likevel burde gjort annerledes. Men jeg gjør aldri noe annerledes, jeg, så det ble som det ble og gikk jo på sett og vis godt til slutt uten at jeg trengte å sende manuset videre.

Boka vil riktignok komme som ungdomsroman, men jeg vet at jeg har mange ungdommelige lesere, og dessuten ante det meg allerede da jeg sendte inn manus at det ville

bli "innhentet" av det faktum at jeg lot hovedpersonen i fortellinga fra Reknes sanatorium i Molde være rundt fjorten-femten år gammel.

Det har på den annen side vært gjort før for voksne, det, og av ganske småborgerlige forfattere med adskillig mindre begivenheter å berette om enn det jeg gjør i Ensomheten er en sang. Men OK, jeg har som sagt mange relativt unge lesere, og det er jeg da sannelig veldig glad for! Sure gubbjævlere og dessverre også ditto kjerringer er det da sannelig nok av i verden? Og mange av dem sitter med temmelig mye makt også, ikke minst kulturmakt.

Hvordan skulle de mer eller mindre halvpakledde kulturkeiserne vært uten dem? En av de største forbrytelsene som har vært gjort mot kulturen, er å gradere den i verdig og uverdige og alle gråtoner imellom. For hva skjer ganske så ofte? Tida legger sin egen mal på godt og dårlig, og det som en gang var svart blir hvitt, det som var søppel kan bli rammet inn og hengt på veggene.

Kulturens lover er ikke som naturlovene. Som alt menneskeskapt flyter de nedover tidselvas ustoppelige strøm som er summen av all menneskelig innflytelse. I den finnes ingen gitt utgang og inngang, og om det finnes noen retning i dens kaos så er det vi som gir den det.

Den er summen av våre forståelser og misforståelser, våre meninger og vår meningsløshet, vår revolusjon og reaksjon.

Tiden er en underlig skruer. Om en renessansemaler hadde blitt forært Picassos "Guernica" ville han sannsynligvis funnet baksida av

lerretet mer nyttig en framsida. Elvis ville neppe vært noen musikkalsk helgen om han hadde dukket opp ved Marie-Antoinettes franske hoff (for i helvete, han var det jo ikke engang i 1956 heller - da TV filmet ham "from the waist up"). Helgenstatusen kom først etter hans død, og det er jo egentlig temmelig vanlig det.

To eksempler, kanskje ikke gode en gang, og jeg kunne naturligvis ha fortsatt og fortsatt og fortsatt.

Science fiction-forfattere har spekulert i om vi kan endre tidsstrømmen og dermed reise i den. Tilbake for å endre nåtida eller alternativt inn framtida for å se hvilken galskap vi har forårsaket for våre etterkommere. Vanligvis forferdelige ulykker og elendighet og et liv under autoritære og utbytende regimer. Men sjøl om bruddstykker av fortidas spådommer har vært inne på noe, så greide faktisk ingen helt å forutse det som kom snikende med de første brukbare "hjemmecomputerne" på åttitallet. Jeg kikket i noen gamle datablad for ei tid siden (ja, jeg har loftet fullt!) og ble slått av hvor konservative de som skrev i dem egentlig var i forhold til hva som skulle skje videre. For det var ikke maskinene i seg sjøl som endret verden, ikke programlistingene som fylte bladene med tilsynelatende maskinmagiske ord. Det var nettet.

Jeg har skrevet science fiction. Det er ei stund siden nå. Jeg vil ikke en gang prøve å gjøre det nå. I hvert fall ikke en slik science fiction som det vi en gang skrev, vi som skrev slikt på seksti- og sytti- og åttitallet. Det finnes ingen brølende rakettmotorer i mitt hode som lan-

der romfartøy med kolonister på Mars, Jupiter-månene Callisto og Europa og Saturns måne Titan. Den utferdstrømmen er kanskje for stor og for konkret nå.

Kanskje og kanskje ikke sender de sonder dit slik at de kan lage nøyaktige digitaliserte kopier av det de finner, og så kan de vandre der på overflaten av Titan helt uten fare for liv og helse. Eller lage PSxx-spill med skumle Callistovesener eller til og med la modifiserte mennesker lande på Jupiter.

Ojda. det har visst noen allerede gjort ... Men saka er at vi trodde på den drømmen. Det var nok en dum drøm, men en ganske god drøm.

Kapitalismen lever imidlertid ikke av slike drømmer, den lever av Underholdning. Den Vidunderlige Nye Verden som ingen sf-forfatter kunne greie å forutsi, rett og slett fordi den var så usigelig platt og banal. Og der det mest "meningsfylte" opprøret mot denne banaliteten hører hjemme ikke i opplysningstidens filosofer og tenkere, ikke hos Proudhon, Marx, Kropotkin, Luxemburg, men hos den patriarkalske guddommelighetens kollektive og fanatiske galskap.

Ikke misforstå heller, jeg er ingen motstander av Nettet. Tvert imot! Men jeg ønsker meg at det skal brukes med vett og forstand og kontrolleres av folket og ikke av Kapitalen. Noe som kanskje er en ønskedrøm? En ønskedrøm som jeg altså trøstig legger ut på nett!

Godt nytt år, som sagt. Men jeg vet ikke helt, jeg...

Hilsen og håndslag,

Bertram - - -

mengde kan ikke forstå det, og den store mengde bør heller ikke forstå. Det bør bare være for innviede, og vi må kunne sysle med disse mystiske ting, selv om vi ikke forstår det innen vår krets heller. Dette at vi mener oss å være «innviet» gir oss en posisjon, en maktposisjon mellom våre medmennesker.

Det var dette syn som Dybwad Brochmann gikk imot med hele sin ånds tyngde. Han var klar over at gudsríkets etablering på jord, det er ikke en sak for esoterikere, det er ikke en sak for «innviede». Det er en allemannssak. Vi kan ikke etablere gudsríkiet uten at den enkelte har kontroll over seg selv, han må kjenne seg selv, han må kjenne de universelle livslover. «Det er ikke noe mystisk i verden», sa Dybwad Brochmann. Og så brukte han Kristi ord om at der «intet er skjult som ikke skal åpenbares». Og etter hvert som menneskene selv i kraft av sin skapende fantasi har utforsket all lovmessighet, så blir de etter hvert også allvitende og fullkomne som vår skaper selv. Det er den vei vi skal, også gjennom det enkelte menneske, for å nå gudsríkiet på jord – ikke bare gjennom en innviet krets.

Derfor var det et uforsonlig fiendskap gjennom et langt liv mellom Dybwad Brochmann på den ene side og antroposofene i Norge og verden for øvrig på den annen side. Jeg kan nevne her om begynnelsen til dette. I 1920-årene bodde Dybwad Brochmann på Lillehammer, eller i strøket der. Han oppholdt seg meget i byen hvor han kom i kontakt med antroposofene på stedet. Det var i den tid da Rudolf Steiner bl.a. framkom med sin lære om «kristendommen som mystisk kjensgjerning», f. eks., og hadde vunnet mange formående tilhengere der oppe på Lillehammer. Det de savnet var en åndskjempe som kunne føre deres sak videre etter at Rudolf Steiner var borte. De hadde kastet sine øyne på Dybwad Brochmann som nettopp i de år la hele Lillehammer og Hedemarken for sine føtter. Der ble gitt fristende tilbud, men de ble avslått. Dette kunne antroposofene aldri tilgi. Og gjennom et langt liv har Dybwad Brochmann oppretholdt sin oppfatning av og sitt standpunkt overfor gnostisismen og mystisismen.

Dette er forklaringen til det som har hendt her i hovedstadens presse, hvor etter Dybwad Brochmanns død antroposofene har fått anledning til å forsøke å sverte sin motstander til. Når jeg nevner dette her i dag, så er det ikke fordi at denne episode i og for seg betyr så meget, men det gjelder for oss å se sammenhengen i det hele. Det er mer enn en prestisjesak, det er en prinsippsak som er grunnleggende for hvordan man skal drive det arbeide å etablere gudsríkiet på jord.

*

Jeg kan ikke ved denne anledning, hvor vi skal gi et overblikk, unnlate å nevne Dybwad Brochmanns forhold til okkupasjonen og okkupanten under den annen verdenskrig. Han var Hitlers og nazismens motstander fra første stund og hadde gitt dette uttrykk allerede i 1937 i et åpent brev til Adolf Hitler. Han gir her uttrykk for at Hitlers undergang er viss, hvis han forsetter å følge det makt- og voldsprinsipp som han hadde slått inn på. Han hadde også hjulpet Helene Harand i hennes kamp mot

Hitlers jødeforfølgelser, og Dybwad Brochmann hadde holdt offentlig foredrag derom i Wien. Dybwad Brochmann og Samfundspartiets folk var derfor ikke persona grata i Berlin.

Så bryter den annen verdenskrig ut, og noen måneder etter står tyskerne etter et kappløp med engelskmennene som okkuperer på Norges jord, mens Konge og Regjering rømmer fra landet til England og lar folket i stikken. Om dette sier Dybwad Brochmann sin hjertens mening i et radioforedrag i juli måned 1940 – mer enn en måned etter at krigstilstanden mellom Norge og Tyskland var opphørt ved den norske hærs kapitulasjon, og okkupasjonsstilstand var inntrådt. Han angriper også Englands kyniske holdning overfor Norge.

Hensikten med dette Dybwad Brochmanns radioforedrag var for det første å motarbeide Quisling, dernest å framheve Hitlers riktige økonomi-politikk mot plutokratiet. Dette for å komme på talefot med okkupasjonsstyret som han hadde tatt inn på livet, og for derved også å skjerme Samfundspartiets folk.

For dette ble, etter verdenskrigens slutt, Dybwad Brochmann satt under tiltale og dømt ved det «rettsoppgjøret» som av den tilbakevendte rømte regjering ble satt i scene overfor ni og nitti tusen norske nordmenn. Dybwad Brochmann tok som de tusenvis andre sin fengselsstraff som et utslag av den politiske forfølgelse han var utsatt for.

At dette «rettsoppgjøret» var av politisk natur og var stridende mot all norsk lov og rett, ble bekreftet både av vår rettsprofessor Jon Skeie, og senere av Det svenske Institutt for Offentlig og Internasjonal rett i Stockholm, som nettopp har felt en knusende dom over «rettsoppgjøret».

Dybwad Brochmann tok sin skjebne som en mann. Men han la ikke skjul på at den skamløse behandling han hadde vært utsatt for fra sine landsmenns side, «la ham i graven før tiden».

*

Hvis vi nå til slutt skulle tenke på mennesket Dybwad Brochmann og hans arbeidsvilkår som forsker her hjemme i Norge gjennom den siste menneskealder, så er vi jo alle sammen klar over at vi i ham hadde det store og gode mennesket med hjertelag. Naturens skeren, blomsterelaskeren, menneskevennen. Hans hjerte banket for medmenneskene, det var deres ve og vel han ville fremme. Og i sin optimisme på det området, var han uovertruffen. Mange vil si han drev sin optimisme alt for langt, at det ble til uberettiget godtroenhet. Men jeg vil si: Bedre det enn å være skeptiker og pessimist. Hadde han vært det, hadde han aldri kunnet gjennomføre den kjempeoppgave han utførte gjennom de 40 lange år. Takket være sin optimisme lot han seg aldri kue.

Men dette at han måtte arbeide sin sak fram uten noen som helst offentlig støtte, bare offentlig motstand, det er en ting som står for meg som et av de sterkeste trekk i den åndsbevegelse som Dybwad Brochmann har skapt. At han aldri gav opp – hvor sterk motstanden var – at han fikk gjennomført publikasjonen av sin livslære, tross all motstand og all sabotasje, det viser den sterke og ukuelige personlighet. Pressen var stengt, kringkastingen var stengt, kirken var stengt, stortinget viste seg også

å stenge av, vitenskapen var ikke hjemme.

Det å få trykt bøker, det var lenge en nesten uoverkommelig oppgave. Intet forlag ville åpne sine porter. Og dog har Dybwad Brochmann skrevet et bokverk, et omfangsrikt bokverk, som ettertiden vil være ham takknemlig for. Det omfatter kanskje en 30 større og mindre bind. Av dem er en stor del ikke trykt den dag i dag, således hans bøker fra 1916 av. Hans første bok ligger der i manuskript den dag i dag. Det er et programskrift på flere hundre sider. Det heter: «Nytt lys over livet». I det skrift er inntatt det program som de øvrige 30 bind omfatter. Alt er lagt til rette. Men det fantes altså ikke trykpenge å oppdrive. Hans neste bok Veien til det nye land», første bind, ble så vidt trykt. Annet bind av Veien til det nye land, «Nøkkel til avgrunnen» foreligger så langt som i korrektur. Den kom ikke lenger enn til korrektur, for det var den gang ikke mulig å skaffe tilveie de 800 kr som skulle til for å ferdigtrykke boken. Og så gikk hele satsen med klisjeer og det hele i smeltedigelen! Det tredje bind av Veien til det nye land «Eksakt vurdering og økonomilære» ligger der utrykt den dag i dag. Den store Kristusboken på 600 – 700 sider fra 1926 – 1927, foreligger i dag likeledes bare i manuskript.

Man har sagt det er mulig å forstå Dybwad Brochmanns bøker; og naturligvis kan det være noe i det når man som skjedd får slått vekk fundamentøyene under det byggverk som man senere skal bygge videre på. Da skal man ikke forundre seg over at man ikke «forstår sammenhengen», som dog er den mest liketille og selvfølgelige, i bokmanuskriptene bygget opp logisk og klart, fra begynnelse til slutt. Men disse hans mange første bøker er altså ikke trykt. Slik har også de arbeidsvilkår vært for en fri forsker i vårt land, som vi er så stolt av.

At Dybwad Brochmann allikevel er kommet fram til det resultat at hans lære er blitt kjent, det kan han takke sin egen fremragende foredragsvirksomhet for, de hundrevis av foredrag i vårt land og våre naboland, hvor han med blendende veltalenhet grep den menige mann. Og dette sitt gode publikum og sin personlige og trofaste vennekrets som slo ring om ham, viste han aldri å få fulltakk nok.

Jeg skal endelig til slutt ganske kort resymere hva jeg ville framholde:

1) Dybwad Brochmann har skaffet oss en ny samfunnslære, en ny sosiologi, en moderne lære om «gudsríkiet på jord», slik som den i dag kan praktiseres. En desentralisert, selvvirksom samlivsorden, som følger det organiske livs universelle lover.

2) I forbindelse med denne nye samlivsorden har han gitt oss en ny samfunnsøkonomilære som muliggjør at verden i stedet for å synke dypere og dypere i gjeld, i nød og elendighet, kan nå fram til den kristne økonomiske samlivsorden som Kristus pekte på, når han viste til f.eks. liljene på marken. Den økonomiske samfunnsform som i sin konsekvens kan føre til nullpris og mammonismens opphør og menneskets materielle frigjørelse. Han skjelnnet mellom realøkonomi og fiktivøkonomi. I forbindelse hermed har han klarlagt for all verden de krigsårsaker som førte til 1. og 2. verdenskrig, og hvor hovedårsaken var av samfunnsøkon-

misk natur.

3) Dybwad Brochmann har skaffet oss en ny psykologi og massepsykologi. I stedet for læren om mennesket som viljesvesen, hvor alt berodde på vilje, og de dårlige resultater berodde på den onde vilje som alle mennesker var besatt av, og som presteskapet støttet opp om, så har vi fått læren om mennesket som materiale til både godt og ondt. Vi har fått læren om mennesket som psykisk sansevesen som har en lang, lang rekke sjelelige sanser i tillegg til de fem fysiske sanser som smak, syn, lukt, hørsel, følelse, og som gir oss et helt nytt grunnlag til å bedømme den menneskelige livsførsel på. Hans maksime er den nå verdenskjente: «Din mentalitet er din skjebne».

4) Han har gitt oss grunnlaget for en ny filosofi. I sin lære om de to slags fantasi, og de to slags virkelighet, i sin lære om den skapende utvikling, har vi fått et nytt grunnlag for å bedømme alle verdensproblemer, og som gir oss nøkkelen til å nå fram til gudsríkiet.

5) Dybwad Brochmann har gitt oss en ny etikk. Han påviste hvordan der i samfunnslivet hersket en dobbeltmoral: Der galdt én moral for individet, og den stikk motsatte moral for «det offentlige». Brochmann framholdt nødvendigheten av å fullføre Luthers reformasjon: Å gjøre mot statsmakten og pengemakten, hva Luther gjorde mot paven.

6) Og han har til slutt gitt oss en ny teologi. Etter det som foreligger offentliggjort fra Dybwad Brochmanns hånd i bokform, eksisterer der i dag i sannhetens og virkelighetens verden ikke sten tilbake på sten av den gamle teologi som statskirken representerer. Vi har fått Kristus i en helt ny belysning som menneskenes – ikke religiøse frelser, men menneskenes mentale frelser, og som menneskenes og samfunnslivets genetiske frelser. Vi har fått de tusen år gamle dogmer og bekjennelsesskrifter belyst, de som den norske kirke, den katolske kirke og statskirken i den øvrige verden fremdeles trekkes med og som har hengt og henger som en møllesten om halsen på alle de som går presteveien. De må avlegge ordinasjonsløfte hvor de må binde seg til bekjennelsesskrifter som skriver seg fra årtusen gammelt, primitivt livssyn, samfunnssyn og verdensbilde. De må også binde seg til Pauli religionisering av Kristus. Men Dybwad Brochmann har påvist at Pauli tid lakker mot enden. Den nye teologi, den nye kristlære bygger på Kristi egne ord og hans rene lære i hans evangelier, som kommer i en helt ny belysning som grunnlag for menneskelivet. Forståelsen av Kristi rene lære fortoner seg annerledes i dag med vår tids viten og kunnskaper. «Meget har jeg å si eder», sa Kristus, «men I kan ikke bære det nå. Men sannhetens ånd skal komme og veilede eder til sannheten». Dybwad Brochmann representerer sammen med mange andre vitner denne sannhetens ånd i tiden. Og han har lært oss «kunsten å lese bibelen».

Hele Brochmanns lære gikk opp i og kan sammenfattes i Kristi

G. E. Bonde

grunnleggende bud for alt godt samfunnsliv: «Du skal elske Gud, du skal elske sannheten og virkeligheten over alle ting». Og i det annet store bud: «Du skal elske din neste som deg selv». – Dybwad Brochmann ble aldri trett av å framholde at Gud bodde i menneskene. Vil du søke Gud finner du ham i din neste.

Dybwad Brochmann har i en sum gitt menneskene et nytt håp. I en tid full av vantro, pessimisme, kaos og innbyrdes kjævl og krig mellom menneskene, har han «lagt grunnlaget for en ny himmel og en ny jord».

Som astronomi og fysikk har sin Kopernikus og sin Einstein, og atomverdenen sin Bohr, så har menneskelivet sin Dybwad Brochmann. Han fikk ingen Nobelpris. Men det kan rettes på. Og han kan framtidig også få et særskilt institutt – til videreføring av hans lære.

Dybwad Brochmann har ikke gjort sin gjerning i eget navn. Fra begynnelse til slutt sier han: «Jeg har ingen ting av meg selv, men alt fra Kristi evangelium. Det gis ikke frelse i noen annen!» Det er et monument han har reist i seg selv, og det vil bli stående gjennom tidene.

Ennå to ord. Vi som lever etter Dybwad Brochmann og som har hørt hans forkynnelse: hva er vår oppgave i dag? Det er klart at meget ansvar hviler på hver og en av oss. Vi føler også sikkert dette ansvar. Derfor lover vi oss selv å ville medvirke til å føre det arbeide videre som Dybwad Brochmann har hatt som livsverk.

Hvordan skal vi gjøre det? Vi skal gjøre det ganske enkelt. Vi skal ikke bli hektiske. Vi skal ikke bli urolige. For å bruke et gammelt ordtak: Vi skal puste langsomt. Vi skal kvalifisere oss selv. Vi skal ta bibelen ut av bokhyllen, og vi skal ta Dybwad Brochmanns bøker ut av bokhyllen. Vi skal hver for oss arbeide med og lese og studere og meditere over alle de ting som hører livet til og som vi tror vi kjenner fra før. Vi skal gå den veien for at vi etter hvert skal lære å kjenne oss selv og våre egne hemmeligheter, og for at vi til slutt også skal lære å ta opp i oss det gudsríkets hemmeligheter som det var Dybwad Brochmanns livsoppgave, på bakgrunn av Kristi ord, å lære oss. Gjør vi det, så vet jeg at Dybwad Brochmann ville være oss alle takknemlig; da ville han føle at han hadde fått en takk som han satte pris på fra de mange venner som gjennom et langt liv sluttet opp om ham og hans virke.

Takk for oppmerksomheten.

Spår økonomisk dommedag

Amerikansk superforvalter med svært dystre antagelser om økonomisk ruin verden over

NA24 på nett

Fakta:

Julian Robertson (76)

- * Etablerte og eide deler av fondet Tiger Management Corp.
- * Fondet gikk fra 8 millioner dollar i 1980 til 22 milliarder dollar i 1998.
- * Fondet gikk på flere smeller og ble stengt i 2000.
- * I dag er Robertson filantropist og sitter i forskjellige styrever og komiteer.
- * Driver skoleprogrammet Robertson Scholars program.
- * Han har også støttet New Zealand Nasjonalistparti.

I et intervju med den amerikanske TV-stasjonen CNBC - med programleder og finansanalytiker Rob Insana - sier den tidligere superforvalter Julian Robertson at verdens-

økonomien vil kollapse som følge av en verdensomfattende boligboble.

«Aldri feil»

Robertson går under navnet «Aldri spådd feil-Robertson» og er tidligere sjef for Tiger Management. Det var i sin tid det største hedgefondet i verden.

Han er ekstremt bekymret for den spekulative boblen som seiler opp i eiendom, og spår at 20 millioner mennesker kan miste hjemmet når boligboblen sprekker.

Total kollaps.

Han er enda mer bekymret for at sentralbankene i verden av ren desoperasjon prøver å holde liv i problemene med å tilføre likviditet.

- Dette skaper en inflasjonsspiral som verden aldri har sett maken til mener han.

- Hvor ender dette, spør Insana.

- Total global kollaps, repliserer Robertsen.

Men ikke en ordinær økonomisk kollaps tilføyer han, men en kollaps med episke proporsjoner hvor infrastrukturene blir nedbrutt, inkludert regjeringsskollapser.

Inflasjonshelvete

Han sier videre at inflasjonen vil gå i doble og trippel sifre.

«Matproduksjonen vil falle, og mennesker vil bruke trilleårer med amerikanske dollar som vi har sett i Tyskland», sier han til TV-stasjonen.

Offentlig infrastruktur, og total kollaps i forsikringstjenester i hel-sevesenet. Alle offentlige pensjonskasser, og trygdesystemer vil bli rammet kraftig.

Kjøpefesten

«Amerikanske forbrukere holder effektivt liv i resten av jordklo-

den», sier han, og legger til at forbruket i alle andre land faller dramatisk.

Robertson skylder på den amerikanske presidenten George W. Bush og visepresidenten Dick Cheney for at verden har havnet i en slik situasjon.

«De har konsolidert makt med penger til maksimale proporsjoner. Klodens netto likviditet som er netto fri kontantstrømmer er totalt er negativt tall. Jorden synker inn i et hav med rødt blekk, verden har allerede sunket. Folk har ikke innsett dette, ennå», sier han.

Finansiell ruin.

Den tidligere forvalteren mener Bush-Cheney-regimet allerede forbereder nasjonen på overgangen fra demokrati til diktatur. Han mener kun diktatur fungerer i en overgangsperiode på fem år.

Han mener USA må bygge store

leire som kan huse minst 50 millioner innbyggere som vil være i finansielle ruin.

Likviditetskollaps

«Og enda mer viktig, jeg tenker på hva dette innebærer og hvordan vi forklarer dette til folket. Hvilke ekstraordinære tider vi lever i og hvordan ødeleggelsen av planten har blitt satt i stand av den «Bushonians»-kabal fra 1980 til 1992. Og siden fra 2001 til i dag. Hvordan verdens likviditet har blitt totalt ødelagt», tordner han.

Robertson sluttet sitt innlegg med å si at han håper han ikke er i live når dette skjer.

«De heldige er de som er på min alder i dag», avsluttet han dommedagsintervjuet.

Ansar - - -

arabiske alfabetet ble utviklet. Etter annen verdenskrig har det vært undervist på kurdisk helt opp til universitetsnivå, og en rekke kurdiske medier fra aviser og tidsskrifter til radio og etterhvert TV var i virksomhet med like stor frihet som de arabiskspråklige (Hakim 2002: 47 ff.).

Under Baathpartiets diktatur etter 1970 varierte situasjonen fra perioder av relativ ro til krig og undertrykkelse. Deler av Kurdistan var til enhver tid kontrollert av ulike peshmerga-grupper, ofte med støtte fra Iran og eller Syria. Også soldater fra den tyrkiske radikale kurderorganisasjonen PKK har ofte søkt tilflukt i de irakiske fjellene (Yildiz 2004: 78/79).

Baathregimets bruk av religiøs retorikk forsterket den sterke sekulære tendensen blant irakiske kurdere. En muslimsk renessanse i byene etter annen verdenskrig ga seg nok utslag i økt oppslutning om det Muslimske Brorskap, men fikk lite gjennomslag på landsbygda og rokket i liten grad ved den kurdiske nasjonalismens grunnleggende sekulære karakter (Hakim 2002: 50). Kurdiske muslimer har dessuten blitt frastøtt av Muslimbrødrenes panarabiske ideologi, som ga seg utslag i uttalt motstand mot kurdisk nasjonsbygging (Shourush 2002a: 178, se også Krekar 2004).

Baathpartiet forsøkte å oppmuntre radikale sunnigrupper som motvekt mot den iranske støtten til både sjiitter og de sekulære nasjonalistpartiene i Kurdistan, men opplevde til sin forskrekkelse at disse kurdiske sunnigruppene vendte sine våpen også mot regimet i Bagdad som ble karakterisert som "en fiende av gud". Allerede i 1986 sendte det lokale Baathpartiet meldinger om regimefiendtlig islamistisk aktivitet i Halabjaområdet. Sammen med den iranske militære framgangen kan derfor frykt for islamistisk agitasjon ha vært medvirkende årsaker til det brutale angrepet på Halabja i 1988. (Shourush 2000a: 179)

Krigen mellom Irak og Iran fra 1980-1988 førte til enorme ødeleggelser i de kurdiske områdene. Kurdiske geriljagrupper med støtte fra Iran tok makta i store deler av Nordirak, regjeringa i Bagdad svarte med en nådeløs kampanje for å utslutte den kurdiske kulturen. Tusenvis av landsbyer ble systematisk ødelagt og titusener døde lagt i massegraver. De overlevende ble samlet i byene. Kampdyktige menn flyktet opp i fjellene, og mange flyktet naturligvis også ut av Irak. Kampanjen ble kalt kalt Anfal, etter Koranens Sura 8, som omhandler en berømt seier over de vantrø og hvordan krigsbyttet ble fordelt blant de seierrike troende (Hakim 2002: 49).

Da iranske styrker støttet av peshmergas erobret et område rundt byen Halabja vinteren 1988 svarte det irakiske regimet ved å la flyvåpenet slippe gassgranater over området. Anslagsvis 5000 mennesker - menn, kvinner og barn - ble drept. Dette er blitt en merkedag i den kurdiske kalenderen, et grusomt eksempel på undertrykkelsen av det kurdiske folk, hvis minne forener alle kurdere på tvers av hva som ellers måtte skille dem fra hverandre av etniske, religiøse eller politiske konflikter. (Yildiz 2004: 27-28)

Det autonome kurdiske området

Golfkrigen 1991 fikk regimet i Bagdad til å vakle, men gikk ikke så langt som til å velte Saddam Hussein. Derimot

ble befolkningen i Irak oppfordret til å reise seg mot ham, blant annet gjennom sendinger på amerikanskfinansierte radiostasjoner. Den kurdiske befolkningen og tusenvis av peshmergas jaget den irakiske hæren ut av de nordlige provinsene og ventet seg internasjonal støtte. Da denne støtten uteblø rykket regjeringshæren snart inn igjen i de kurdiske områdene. (Yildiz 2004: 34)

Befolkningen ventet seg det aller verste, med Anfal-kampanjen og massakren i Halabja i friskt minne. Hundretusener av mennesker flyktet opp i fjellene og forsøkte å ta seg inn i Tyrkia og Iran. Tyrkia stengte sin grense for flyktingene, og fjernsynsseere over hele verden fikk se store mengder hjelpeløse mennesker som sultet og frøs i ingenmannsland. For å lette presset på nabolandene opprettet USA og Storbritannia, med støtte i en FN-resolusjon, en beskyttet sone langs grensen, der irakiske fly ble nektet overflyging. Sonen ble gradvis utvidet, og høsten 1992 trakk Baathregimet alle sine funksjonærer ut. Innen det området som oppsto på denne måten ble det opprettet en autonom sivil forvaltning, uavhengig av Bagdad, og i 1993 ble det avholdt valg til et kurdisk parlament, med sete i den historiske byen Irbil (Yildiz 2004: 45 ff).

I det autonome området ble byer og landsbyer som var blitt ødelagt under Anfal-kampanjen og oppstanden i 1991 sakte gjenreist, men den sosiale strukturen var ødelagt i en slik grad at det langt på vei er et helt nytt kurdisk samfunn som er blitt bygd opp i Nordirak etter 1991. Området er i praksis delt mellom de to partiene KDP (Kurdistans Demokratiske Parti) og PUK (Kurdistans Patriotiske Union). Disse er i stor grad bygd opp på den tradisjonelle kurdiske klanadministrasjonen. Høvdingen, agaaen, i den enkelte landsby forhandler på vegne av alle innbyggerne og fordeler de tilgjengelige godene til dem. Han er både dommer og militsleder. Et slikt system gir naturligvis et betydelig rom for korrupsjon og nepotisme (Kreyenbroek 1996).

Grensene mellom de to partiene følger i hovedsak en kulturell bruddlinje mellom grupper i nordvest som taler den kurdiske dialekten kormanji og gruppene i sørøst som taler sorani. I muslimsk forstand er dette også grensa mellom de to store sufiordenenes innflytelsessfære. KDP dominerer i de områdene der Naqshbandiordenen tradisjonelt har innflytelse, og PUK der Qadari-sufiene er aktive (Kreyenbroek 1996: 96).

Framveksten av islamistiske grupper

Samtidig som KDP og PUK, med sin topptunge styring av tradisjonelle klanledere, rivaliserte om makta i det frie Sørkurdistan, oppsto det et tredje parti med en appell som overskred de tradisjonelle klangrensene og som lovet å avskaffe korrupsjon og vanstyre. Det var den islamistiske bevegelsen IMK (Islamic Movement of Kurdistan) ledet av Uthman Ali Aziz, en mann av geistlig bakgrunn fra Halabjaområdet. IMK fikk ved valgene i 1993 6% av stemmene i det kurdiske autonome området som helhet. Siden det var en sperregrense på 7% ble partiet ikke representert i det kurdiske parlamentet i Irbil. (Burke 2003: 201)

IMK ble opprettet i 1987, midt under Saddams Husseins anfal-kampanjer. Den springer altså ut av et samfunn i voldsom forvandling, der det tradisjonelle landsbyfelleskapet blir revet opp med militær makt, og helt nye sosiale situasjoner oppstår. Store deler av den kurdiske befolkningen er på flukt, og har søkt inn til byene. Den islamske bevegelsen har

nok funnet næring i forestillinger om det islamske fellesskapet i landsbyene, men den oppstår og utvikler seg først og fremst i den rotløse nyurbaniserte bybefolkningen og da særlig blant ungdommen. (Shourush 2002a: 179/80)

Det kurdiske selvstyreområdet var fram til krigen i 2003 utsatt for en dobbelt blokad; hele Irak var utsatt for internasjonale sanksjoner, og de kurdiske områdene var dessuten utsatt for sanksjoner fra regimet i Bagdad. Parlamentet i Irbil, og de regjerende politikerne fra PUK og KDP hadde derfor små økonomiske muligheter for å bygge opp infrastrukturen etter krigen eller sikre innbyggerne de nødvendige offentlige tjenester. De islamske bevegelsene, hvorav IMK var den viktigste, kunne derimot dra nytte av økonomisk støtte fra Saudi-Arabia, kanalisert gjennom slike institusjoner som International Islamic Relief Organization. (Burke 2003: 48)

I IMKs kjerneområde ble det bygd en rekke flotte moskeer, og både der og i øvrige deler av irakisk Kurdistan skaffet de islamske gruppene seg støtte ved å gjennomføre ulike former for sosiale hjelpetiltak, knyttet til islamsk agitasjon. Enker som fikk mat eller annen hjelp måtte bære hijab, studenter som fikk økonomisk hjelp måtte omvende hele familien til den rette praksis. (Burke 2003: 201-2)

Innflytelsen til IMK minket imidlertid raskt etter 1996, som følge av den internasjonale politiske utviklingen. USA og Frankrike forhandlet i 1996 fram en avtale som ga de kurdiske selvstyre-myndighetene tilgang til midler fra salg av irakisk olje gjennom det såkalte olje for mat-programmet. Behovet for sosiale tiltak fra de islamistiske misjonsorganisasjonene ble dermed sterkt redusert.

IMK endret nå taktikk, og startet en væpnet kamp mot PUK og KDP som med sin avslappede holdning til islamsk levesett ble ansett som frafalne. Som base opprettet islamistene en enklave mellom PUKs område og den iranske grensa med senter i Halabja. Her ble det innført et shariabasert styre etter mønster av Talibanregimet i Afghanistan. (Shourush 2002a)

(avsluttes i neste nummer med DEL 2)

Jeg takker dere mine herrer, for vårt utrolig fruktbare samarbeid.

FOREDRAG AV B. D. BROCHMANN PÅ CD

En samling av flere av BDBs foredrag kan nå bestilles samlet på CD i mp3-format. Foredragene har opprinnelig vært tatt opp på spolebåndopptaker for deretter å ha blitt kopiert over til kassett. Fra kassett er de nå digitalisert og komprimert til mp3-filer som kan spilles av på PC eller en mp3-avspiller (f. eks. en mobiltelefon). CDen koster kr. 200,- pluss porto og kan bestilles fra Bondes Forlag, v/Dag O. Johansen, 8200 Fauske, via epost til dagoj@online.no eller SMS til 93850411

Tidens avguder

Av SOH

Lykkelige er de som tror
på Jesus Kristus og hans ord.
Selvforgudere er de som tror
at den Allmechtige i deres hoder bor.
Og at de Mesteren selv overgår:
Bedre enn Ham – om Gud forstår.

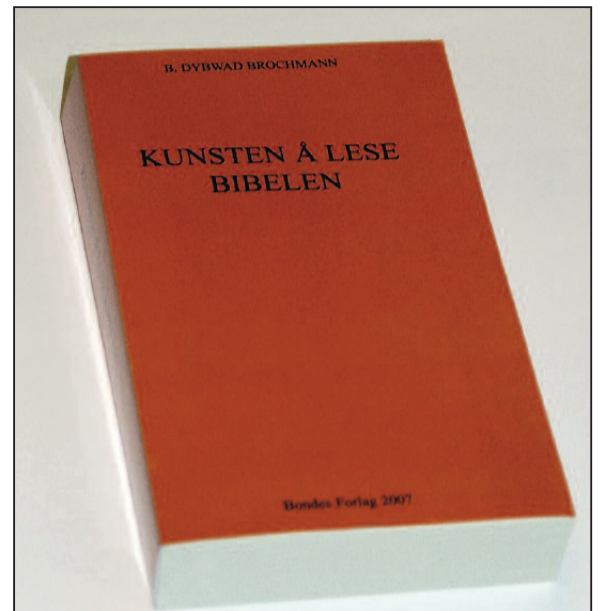
Rus – eller realisme

Av SOH

Sann Kristendom kan kjennes på
At den fornyer.
Motsatt av dem som gjentar seg,
mentalt beruset av private "allmakt-fantasier".

Kunsten å lese Bibelen

Hva handler Bibelen egentlig om? Svaret på dette og mange andre spørsmål får du ved å lese B. D. Brochmanns åndsrevolusjonære bok "Kunsten å lese Bibelen" (første gang utgitt i 1950, nå i ny utgave på Bondes Forlag, 461 s, hft). Boken er et oppgjør med kirkekristendommen, jødedommen, islam og andre religioner. Boken koster kun 100,- pluss porto og kan bestilles fra Bondes Forlag, v/Dag O. Johansen, 8200 Fauske, via epost til dagoj@online.no eller SMS til 93850411

Liste over B. D. Brochmanns foredrag

Disse foredrag/taler finnes nå samlet på en CD i mp3-format. Varigheten av foredraget i parentes etter tittel/tekst.

Bdb-02: Foredrag-02: Hva er et åndsstyrt samfunn i praksis? (9.11.1950, Oslo) (1:26:32)
Bdb-03: Foredrag-03: Kunsten å lese Bibelen (12.11.1950, Oslo) (1:02:06)
Bdb-04: Foredrag-04: De økonomiske interessenettningene mellom øst og vest (14.11.1950, Oslo) (1:12:06)
Bdb-05: Foredrag-05: Samfunnsøkonomiske dilemmaer i lys av den universelle økonomi (18.11.1950, Oslo) (1:29:54)
Bdb-06: Foredrag-06: Nye ideer – et nytt ideal til ungdommen selv (1:23:19)
Bdb-07: Foredrag-07: Hvorfor er verden så pessimistisk? (Oslo 1953) (1:06:19)

BDB i Velfjord 1955:

Bdb-Velfjord-1a (1.del) (49:01)
Bdb-Velfjord-1b (2.del) (48:55)
Winther-velfjord-1c (Winthers takketale til BDBs foredrag) (02:34)
Bdb-velfjord-2a (1.del) (45:38)
Bdb-velfjord-2b (2.del) (14:14)
Bdb-velfjordavskjed (34:44)
Andre taler/foredrag:

1951-olsensamtiden (58:24): Min venn Olsen Samtiden (31.01.1951)
bdb-pettersen (30:34)
Bergen 1951 (56:53)
Bergen 1953 (1:02:10)
Bergen 1955 (42:29)
Jesugjenkomst (1:01:33) (1955)
Narvik 1954 (56:08)
Nyorientering (1:01:35) Hva er nyorientering?
Oslo 1953 (1:03:36) Kristendommen i lys av psykologien
Valgforedrag 1936 (18:02)
EvaBrochmann (19:30): Fra NRKs program om BDB med datteren Eva Brochmann

Lydkvaliteten på flere av foredragene er svært varierende. Disse foredragene er først tatt opp på spolebåndopptaker for så å bli overført til kassett, derfra digitalisert til PC som mp3-filer. Unntaket er Valgforedraget fra 1936 som tydeligvis er innspilt på voksrull for deretter å bli overført til båndopptaker/kassettpiller.

Hvert foredrag har vanligvis en innledning av andre medarbeidere innen nyorienteringen gjennom årene slik at tittelen på BDBs foredrag kommer klart frem. Enkelte foredrag mangler en slik innledning.

Alle disse foredragene er samlet på en CD og kan kjøpes fra Bondes Forlag, Dag Ove Johansen, 8200 Fauske, via sms til 93850411 eller til epost dagoj@online.no
CDen koster kr. 200,- pluss porto.

BERTRAM D. BROCHMANN – den store social- reformatoren i Norge

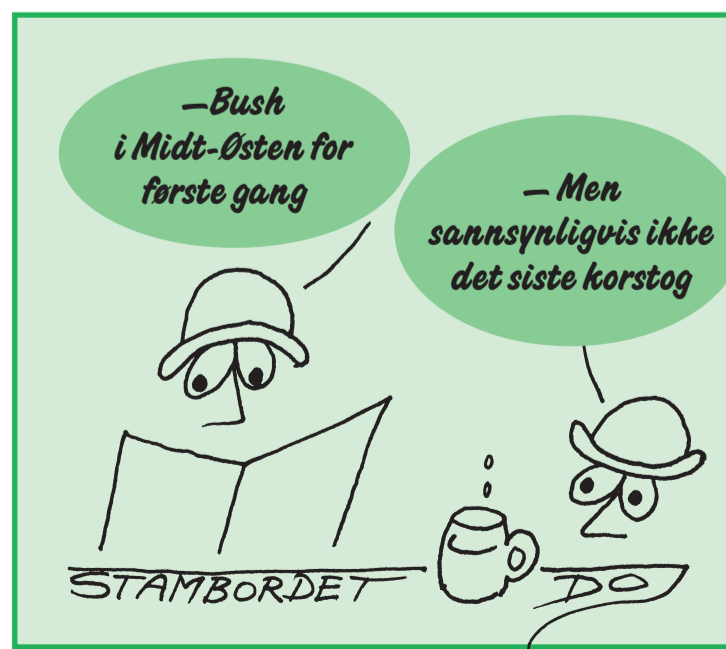
Bertram Dybwad Brochmann (1881-1956) var prestesønn og utdannet gartner. Han reiste land og strand rundt og prekte om en ny samfunnslære. En lære som talte Staten og Kirken midt i mot.

For Brochmann var statsmakt, pengemakt og religion menneskehetens nye avguder. Disse molokene som han kaller dem, knebler friheten og folket. Brochmann bygger sin nye samfunnslære på en radikal forståelse av Kristus og evangeliene.

Brochmann innførte i sin samfunnslære begreper som "to slags fantasi" (den ukontrollerte og den kontrollerte) og "to slags virkelighet" (den objektive skapt av Gud og den relative skapt av mennesker). Gjennom 40 år utga han mer enn 40 bøker om sin nye samfunnslære. Det vakte stor oppsikt da han i sitt åpne brev til Adolf Hitler i 1937 gir uttrykk for at Hitlers undergang er viss, hvis han fortsetter å følge det makt- og voldsprinsipp han hadde slått inn på. Brochmann hadde dessuten også hjulpet den jødiske Helene Harand i hennes kamp mot Hitlers jødeforfølgelser, og han hadde holdt offentlig foredrag om dette i Wien. Brochmann var derfor uønsket i Berlin.

Så bryter 2. verdenskrig ut, og noen måneder senere står tyskerne etter et kappløp med engelskmennene som okkuperer Norge, mens Konge og Regjering rømmer til England med gullbeholdningen og lar folket i stikken. Om dette sier Brochmann sin hjertens mening i et radioforedrag i juli 1940 - mer enn en måned etter at krigstilstanden mellom Norge og Tyskland var opphørt ved den norske hærs kapitulasjon, og okkupasjonstilstand var inntrådt. Han angriper også Englands kyniske holdning overfor Norge. Hensikten med Brochmanns radioforedrag var for det første å motarbeide Quisling, dernest å fremme Hitlers riktige økonomi-politikk mot plutokratiet. Dette for å komme på talefot med okkupasjonene som han hadde tett inn på livet, og for med det å skjeme sine tilhengere i Norge. Han var den første politiker som tok Jesu budskap om å "elske sine fiender" og ikke bare gå én mil med dem, men to, alvorlig. For dette ble Brochmann etter krigens slutt tiltalt og dømt ved det "rettsoppgjør" som av den tilbakevendte Regjering ble iscenesatt overfor 99.000 nordmenn. Brochmann tok som de tusenvis av andre sin fengslesstraff som et utslag av den politiske forfølgelse han var utsatt for. Av ukjente årsaker ble han brått sluppet ut av arrest etter knapt 6 måneders soning.

I sin bok "Til mentalundersøkelse" (1947) beskriver han dette årelange marerittet som norske myndigheter utsatte ham for. "Rettsaken mot B.D.B." (1947) viser i sin fulle bredde hvor paradisk det hele var.

Samfunnsliv

Redaksjon og ekspedisjon
6150 ØRSTA

Abonnement i hele Norden
Kr. 500,- pr år
kr. 250,- pr halvår

Annonsepris kr. 4,- pr mm
I. side kr. 4,50 pr mm

Abonnement kan tegnes
ved poststedene eller
direkte i ekspedisjonen

Sats og trykk:
Møre-Nytt, Ørsta